ដំណាំដំឡូងជ្វា (Sweet Potato)

ឈ្មោះគ្រួសារ : Convulvoaceac

ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : Impomea Batatas

ឈ្មោះអង់គ្លេស : Sweet Potato

ឈ្មោះបារាំង : Patate Douce

I – រដូវ កាលដាំដុះទីកន្លែង និងការរៀបចំដី :

១ រដូវកាលដាំដុះ : ពេញមួយឆ្នាំ ដាំដុះបានគ្រប់រដូវ ។

- រដូវវស្សា : ចាប់ដាំនៅខែ ឧសភា (ដើមរដូវវស្សា)
- រដូវប្រាំង : ចាប់ដាំនៅខែ វិច្ឆិកា (ចុងរដូវវស្សា)
- ប្រមូលផល : ១០០ ថ្ងៃ ទៅ ១៨០ ថ្ងៃ ក្រោយពេលដាំ ។

២ ទីកន្លែង :

- ដីមានជីជាតិ ធូរ ជ្រាបទឹកបានល្អ ជាដីទួលល្បាយខ្សាច់មានជីជាតិល្អ ។
- ដីល្បាយខ្សាច់, ដីល្បាប់, ដីខ្មៅ, និង ក្រហមស្រទាប់លើធូរដាំមិនរើសដី ។
- ដីឥដ្ឋការលូតលាស់ដើមបានល្អ ប៉ុន្តែការលូតលាស់មើមមិនសូវល្អទេ ។
- PH = 5.6 – 6.6

៣ ការរៀបចំដី :

- កាប់, ភ្ជួររាស់ ៣ ដង
- កាប់ ភ្ជួររាស់លើកទី ១ ជំរៅ ៣០ ស .ម ហាលចោល ១០ ទៅ ១៥ ថ្ងៃ អោយដីស្ងួតល្អ ហើយកាប់, ភ្ជួររាស់ជាលើក ទី ២ រួចរាស់បំបែកដីអោយម៉ត់កៀរអោយស្មើ ។

II - ការដាំដុះ :

១ ការលើករង :

- រដូវប្រាំង លើករងកំពស់ ២០ ស,ម បណ្តោយ ១០ ម និង ទទឹង ១ ម លើកតែមសងខាងខ្ពស់ហើយផតកណ្តាល ។
- រដូវវស្សា លើករងកំពស់ ២៥ ទៅ ៣០ ស,ម បណ្តោយ ១០ ម ទទឹង ១ ម លើកក្រពង់កណ្តាលរាងខ្នងអណ្តើក ។

២ ការរៀបចំពូជសំរាប់ដាំ និងការទុកពូជ :

ក្រោយពីប្រមូលផលហើយយើងកាត់ទងទៅផ្សាំក្រោមម្លប់ឈើ ដាក់ជី អោយច្រើនដើម្បីអោយដើមមានការលូតលាស់ខ្លាំង កុំអោយត្រូវក្តៅខ្លាំងពេកដើម្បីរក្សាដើមអោយនៅខ្ចីបានយូរ ព្រោះកាលណាដើមចាស់មើមមិនធំទេ ។ ការដាំដុះមាន លក្ខណះច្រើនយ៉ាងគឺ :

ក ដាំដោយគ្រាប់ : សំរាប់ដាំពូជថ្មី

ខ ដាំដោយមើម : សំរាប់បណ្តុះដាំ នៅរដូវក្រោយ ។

គ ដាំដោយទង(ដើម) : យើងកាត់ទងដំឡូងជ្វាប្រវែង ៣០ ទៅ ៤០ ស,ម ដែលមាន៥ ទៅ ៦ ថ្នាំងរួចយកទៅដាំដោយកប់ក្នុងដី ទុកតែផ្នែកខាងលើមួយថ្នាំងបានហើយ បើទុកវែងពេកការលូតលាស់មានស្លឹកច្រើនធ្វើអោយដំឡូងពុំសូវមានមើម ។

៣ ការដាំដុះ :

- យកទងដំឡូងជ្វាមាន ៥ ទៅ ៦ ថ្នាំង ទៅកប់ក្នុងដី ទុកផ្នែកខាងលើតែមួយថ្នាំងបានហើយ បើទុកវែង នាំអោយលាស់ស្លឹកច្រើនតែមើមតិច ។
- ដាក់ចន្លោះជួរ ៣០ ស,ម និង ចន្លោះគុម្ព ៣០ ស,ម ដាំលើរង ទទឹង ១ ម បណ្តោយ ១០ ម ។

៤ ការដាក់ជី :

ក ជីទ្រាប់បាត :

- ជីកំប៉ុស្ត ឬ លាមកសត្វ ០,៨ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ម៉ែត្រការ៉េ ដែលស្មើនិង ៨ តោន ក្នុង ១ ហិកតា ។
- ជី 15-15-15 ចំនួន ០,០២ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ម៉ែត្រការ៉េ ដែលស្មើនិង ២០០គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ហិកតា ។

ខ ជីបំប៉នពេលចាប់ផ្តើមមើម :

- ប្រើជី 15-15-15 ចំនួន ០,០២ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ម៉ែត្រការ៉េ ដែលស្មើ និង ២០០ គីឡូក្រាម ក្នុង ១ ហិកតា ។

III- ការថែទាំ

១ - ការស្រោចទឹក :

មិនចាំបាច់ស្រោចទឹកទេ នាំអោយដីក្តាំងហើយរិតតែនាំអោយឆាប់ស្ងួតថែមទៀត ។

២ - ការពូនគល់ :

បើរាំងភ្លៀងហើយគួរតែកាប់ដីពូនរងអោយបានកំពស់ ៣៥ ស.ម ដើម្បីរក្សាភាពសើមនៅក្នុងដីអោយបានយូរ ព្រោះដីម៉ត់ស្លួតល្អនៅលើរងអាចការពារមិនអោយជាតិទឹកហួតឡើងពីក្នុងដី ឬក្នុងរង ។

៣ - ការគ្របរង :

ដំឡូងជ្វាត្រូវការសំណើមខ្ពស់ ដូច្នេះយើងត្រូវការគ្របរងបើអាចធ្វើទៅបាន(ប្រើចំបើងខ្ចី)ការពារសំណើម កុំអោយជាតិទឹកនៅស្រទាប់ដីក្រោមហួតអស់នាំអោយដំឡូងជ្វាគ្មានមើម ម្យ៉ាងទៀតត្រូវការពារដៃទងដំឡូងជ្វាកុំអោយវាប៉ះដី នាំអោយចាក់ឫសច្រើនថែមទៀតដែលធ្វើអោយមើមមិនបានធំល្អ ។

៤ - ការក្តិចត្រួយ និងទងចេញ :

ត្រូវឧស្សាហ៍ក្តិចត្រួយចេញដើម្បីអោយមើមវាធំដោយទុកប្រវែងមិនអោយលើសពី ២ម៉ែត្រ បើទុកខ្នែងច្រើននាំអោយមើមតូចតែបើទងតិចពេក ក៏នាំអោយមើមមិនធំល្អដែរ ។

៥ - ជំងឺ :

ផ្សិត Black rot, ផ្សិត Fusarium ជាជំងឺដែលដំឡូងជ្វាមិនសូវរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរទេ ។

៦ សត្វល្អិតចង្រៃ :

ដូចខ្លួតពណ៌ខ្មៅ ឬ សត្វគីង Cylas Fermicarus ការការពារប្រើ : Sex Pheromone សំរាប់ទាក់ទាញសត្វគីងឈ្មោលអោយធ្លាក់ទឹកងាប់ ។

- ដាំផ្លាស់មុខដំណាំ : ដាំ ១ ឆ្នាំ ផ្លាស់មុខដំណាំផ្សេង ១គ្នា
- កុំដាំដំឡូងជ្វានៅក្បែរចំការ ឬ នៅក្នុងចំការដែលមានសត្វគីងបំផ្លាញពីរដូវមុនមក
- ជ្រើសរើសទងល្អគ្មានការបំផ្លាញពីសត្វគីង
- លុបដីដែលប្រេះក្រហែងចោល ។

IV - ការប្រមូលផល :

- ការប្រមូលផលពី ១០០ ទៅ ១៨០ ថ្ងៃ ក្រោយពីពេលដាំ
- ពេលជិតគាស់ត្រូវឧស្សាហ៍ ឆ្កឹសឫស គល់មើមថាតើមានសត្វគីងស៊ីទេ បើមិនមានទេយើងអាចពន្យាពេលគាស់ បាន ។ នៅរដូវប្រាំងកាលណាទុកយូរពេកនាំអោយសត្វគីងស៊ី ឬ ដុះពន្លកពីមើម ។
- គាស់ដោយប្រើចប ឬ ចបជីក ឬភ្ជួររើសមើម

- អាចប្រមូលផលពី ៣០ ទៅ ៣៥ តោន ក្នុងមួយហិកតា ។

ដំណាំដំឡូងមី (Cassava)

ឈ្មោះគ្រួសារ : Euphorbiaceac

ឈ្មោះវិទ្យាសាស្រ្ត : Manihot Esculenta

ឈ្មោះអង់គ្លេស : Cassava

ឈ្មោះបារាំង : Manioc

I - រដូវកាលដាំដុះ ទីកន្លែង និង ការរៀបចំដី

១.រដូវកាលដាំដុះ

- ពេញ ១ឆ្នាំ អាចដាំបានគ្រប់រដូវ
- រដូវវស្សា កក្កដា- សីហា ,ដើមរដូវប្រាំង វិច្ឆិកា- ធ្នូ ។
- ការប្រមូលផលចាប់ពី ១៥០-១៨០ថ្ងៃក្រោយពេលដាំ (ពូជធ្ងន់ការប្រមូលផលអាចរហូតដល់១ឆ្នាំ)

២.ទីកន្លែងដាំដុះ

- ដីទួលមានជីជាតិ ហើយដីធូរ និង ដីស្រស់ទឹក (ដីមិនដក់ទឹក)
- ដីល្បាប់ ល្បាយខ្សាច់ ដីខ្មៅ និង ដីក្រហមមានស្រទាប់លើធូរ
- ដាំមិនរើសប្រភេទដី ដែលមាន pH=៥.៥ - ៨

៣- ការរៀបចំដី :

- កាប់ ឬ ភ្ជួរ រាស់ ៣ដង
- កាប់ ឬ ភ្ជួរ រាស់លើកទី១ ជំរៅ ២៥-៣០ សម ហាលដីចោលពី ១០ទៅ ១៥ ថ្ងៃ ហើយកាប់ ភ្ជួរលើកទី ២ រាស់បំបែកដីអោយមត់ គៀរអោយស្មើ ហើយកាប់ ឬ ភ្ជួរជាលើកទី ៣។

II- ការដាំដុះ

១ ,ការលើករង

-រដូវប្រាំងលើករងកំពស់ ២០ សម បណ្តោយ ១០ម ទទឹង ១ម ឬក៏ទៅ តាមផ្ទៃដី

-រដូវវស្សាលើករងកំពស់២៥-៣០សមបណ្តោយ១០មទទឹង ១មលើកក្រពង់កណ្តាលរាងខ្នង អណ្តើក។

២ ,ការរៀបចំពូជសំរាបដាំ នឹង សំរាប់ទុកពូជ :

ក្រោយពីគាស់យកមើមរួច កាប់ដើមទៅផ្សាំ ទុកពូជ ឬ ដើមសំរាប់ធ្វើពូជត្រូវមាន លក្ខណៈដូចតទៅ:

- ពូជ ឬ ដើមធំ និងមានមេ្បាច្រើនមានទិន្នផលខ្ពស់
- មានជាតិប្រូតេអ៊ីនច្រើន
- មានជាតិអាស៊ីតស្យានី ឬ ជាតិពុលតិច
- រយៈពេលដុះ និង លូតលាស់ខ្លី

៣ ,ការដាំដុះ :

- ដាំដោយលើករង ឬក៏ ដាំផ្ទាល់ ហើយយើងអាចដាំតាមបៀបដូចជា:ដាំផ្តេកវីដាំ បញ្ឈរ ដាំបញ្ឆិត។

-កាត់ដើមដំឡូងណាដែលចាស់ល្អ នៅស្រស់ៗប្រវែង ២០-៤០សម មាន ភ្នែកពី ៤-៦ គេអាចដាំតាម ២ របៀប :

ក.ដាំលើករង : កាប់រណ្តៅតូចល្មមលើរងរួចយកដើមដែលកាត់ខ្លីៗទៅកប់ក្នុងរណ្តៅរាងផ្តេកឬបញ្ឈរ ឬ បញ្ឆិត ។ គេច្រើនដាំលើករងនៅរដូវវស្សា ។

ខ ,ការដាំផ្ទាល់ : កាប់រណ្តៅទំហំ ០,៥ម ដាក់ជីកំប៉ុស្តិ ឬ លាមកសត្វច្របល់ឱ្យសព្វនៅបាតរណ្តៅ រួចយកដើមដែលកាត់ខ្លីៗទៅកប់ក្នុងរណ្តៅរាងផ្តេកហើយបញ្ឈរ ឬ បញ្ឆិត ចំពោះការដាំផ្ទាល់ច្រើនធ្វើនៅរដូវប្រាំង ។

៤ ,ការដាក់ជី :

ក - ដាក់ជីទ្រាប់បាត :

-ជីលមកសត្វ ឬ ជីកំប៉ុស្ត០,៨ Kg/m^2=8t/ha

- ជី ១៥-១៥-១៥= ០,០២ Kg/m^2=200Kg/ha

ខ- ការដាក់ជីបំប៉នពេលចាប់ផ្តើមមើម :

- ជី ១៥-១៥-១៥=0,02Kg/m2=200Kg/ha

៥,ការថែទាំ:

ក - ការស្រោចទឹក : ស្រោចទឹកក្រោយពេលដាំរួចភ្លាម

ខ - បោចស្មៅ ជ្រួយដី ពូនគល់

- ត្រូវបោចស្មៅឱ្យបានញឹកញាប់ពេលដំឡូងមីនៅតូច

- រយៈពេល ២-៣ ខែ ក្រោយពេលដាំទូវពូនគល់ ដើម្បីទប់ដើមកុំឱ្យរលំដួល ហើយមើមធំល្អ។

គ- ការលួតលាស់:

- នៅពេលដើមដំឡូងមីមានកំពស់ពី ៨០-១០០សម គេអាលួសស្លឹកខាងក្រោយចេញ ដើម្បីឱ្យមើម វាធំបានល្អ។

៦, ជំងឺ :

-Mosaic Virus ការការពារគឺដកដើមដែលមានជំងឺចេញឬក៏ប្រើពូជធន់និងជំងឺ (បាញ់ថ្នាំសំ លាប់ សត្វល្អិត ដែលជាភ្នាក់ងារចំលងជំងឺ) ។

៧, សត្វ និង សត្វល្អិតចង្រៃបំផ្លាញ :

- ប្រភេទសត្វធំៗ ដូចជា ជ្រូក ឈ្លូសស៊ីមើម,គោស៊ីស្លឹក

- សត្វល្អិតចង្រៃបំផ្លាញមានពីងពាងក្រហម

III - ការប្រមូលផល:

១ ការប្រមូលផល :

-សំរាប់ធ្វើម្ហូបអាហារយើងអាចប្រមូល ១៥០-១៨០ ថ្ងៃក្រោយពេលដាំ ។ ចំពោះពូជស្រាល (ចំពោះ ពូជធ្ងន់ ១ឆ្នាំ) ។ យើងអាចសំគាល់បានដោយស្លឹកមានពណ៌លឿងដែលនៅក្បែរគល់ចាប់ផ្តើមជ្រុះដេញពីក្រោម ទៅលើ។ មុនគាស់ប្រមូលផលត្រូវកាប់ដើមចេញ ដោយទុកប្រវែង៣០-៤០សមពីដី ។

២ , ការទុកដើមធ្វើពូជ :

ក្រោយពីកាត់ដើមយកមើមរួចយើងកាត់ដើមយកទៅផ្សាំហើយពូជសំរាប់ដាំត្រូវមានលក្ខណៈដូចតទៅ

- ពូជ ឬ ដើមធំរឹងមាំល្អ ហើយធន់និងជំងឺ ជាពិសេសជំងឺវីរុស

- មានកំរិតម្សៅច្រើនគឺ មានទិនផលខ្ពស់

- មានជាតិប្រូតេអ៊ីនច្រើន

- មានជាតិអាស៊ីតស្យានីទ្រិក ឬ មានជាតិពុលតិច

- រយៈពេលដាំដុះហើយលូតលាស់ខ្លី

****

ដំណាំល្ហុង (Papaya)

ដំណាំល្ហុងក៏ជាដំណាំឈើហូបផ្លែដែរដែលមានសារៈប្រយោជន៍ ចំពោះមនុស្ស និងសត្វ ។ វាជាប្រភពមួយផ្តល់នូវជីវជាតិផ្សេងៗ ដូចជាអង្គធាតុរ៉ែ, សារធាតុសរីរាង្គ, ដែលចាំបាច់សំរាប់មនុស្ស ហើយមាន វីតាមីនអា និងវីតាមីនសេ ។ បរិភោគផ្លែល្ហុងទុំជួយក្នុងការរំលាយអាហារ ។ ក្រៅពីនេះផ្លែខ្ចីគេអាចយកទៅធ្វើជាបន្លែសំរាប់ស្ងោរ ជ្រក់ ។ល។

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងដំណាំល្ហុងត្រូវបានប្រជាជនដាំដុះតាំងពីយូរយាណាស់មកហើយ ។ តំបន់ដែលសំបូរដំណាំល្ហុងជាងគេគឺតំបន់ទំនាបកណ្តាលទន្លេមេគង្គដូចជា ខេត្តកណ្តាល, កំពង់ចាម, កំពង់ឆ្នាំងជាដើមពិសេសប្រជាជនដាំជាលក្ខណៈ គ្រួសារនៅជុំវិញផ្ទះ និងជាដំណាំយថាផល ។ ការដាំដំណាំនេះគឺមានបំណងគ្រាន់ធ្វើជាបន្លែផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃនិង សល់ពីការហូបចុកខ្លះសំរាប់យកទៅលក់នៅទីផ្សារតែប៉ុណ្ណោះ ។

ល្ហុងមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រថា : Carica papaya ដែលស្ថិតក្នុងសណ្តាន Caricaceae ។ ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស Papaya, Paw Paw ។

I - អំពីពូជ :

បណ្តាពូជល្ហុងនៅអាមេរិកខាងត្បូង, ខាងជើង និង អាមេរិកកណ្តាលមានជាង ៣០ ប្រភេទដោយនៅប្រទេសកម្ពុជាយើងពូជល្ហុងដែលគេតែងតែជួបប្រទះមាន :

- **ពូជល្ហុងល័ក្ខ**: ពូជប្រភេទនេះត្រូវបានប្រជាជននិយមចូលចិត្តដាំជាងគេដោយសារវាមានឱជារស់ឆ្ងាញ់ពិសារ ។ ពូជប្រភេទនេះមានដើមពណ៌ស្វាយបន្តរហូតដល់ធាង និងស្លឹក ។ ផ្លែខ្ចីមានពណ៌បៃតងខ្ចីរាងទ្រវែងនិងមានគ្រាប់តិច។ ផ្លែទុំមានសំបកពណ៌លឿង និងសាច់ពណ៌ក្រហម។
- **ពូជល្ហុងដំឡូង :** ពូជប្រភេទនេះពុំសូវបានប្រជាជននិយមចូលចិត្តដាំទេ ព្រោះវាពុំសូវមានឱជារស ។ ពូជប្រភេទនេះមានដើម និងផ្លែពណ៌បៃតង ផ្លែទុំពណ៌លឿងពុំសូវផ្អែម គ្រាប់ច្រើន តែងាយស្រួលក្នុងការដាំដុះ ។

ក្រៅពីនេះនៅមានពូជជាច្រើនទៀតដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទាំងដើម ទាំងផ្លែ ។ ដំណាំល្ហុងអាចដុះលូតលាស់និងផ្តល់ផ្លែបានក្នុងរយៈពេល ២០ឆ្នាំ ឬច្រើនជាងនេះ ។ ប៉ុន្តែវាផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់តែក្នុងរយៈពេលពី ៣ទៅ ៤ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមកទិន្នផលត្រូវថយចុះជាលំដាប់ ឯគុណភាពផ្លែក៏អន់ថយដែរ ។

II . ការកំណត់ភេទល្ហុង :

ការកំណត់ប្រភេទល្ហុង គឺមានវិធីផ្សេងៗគ្នាអាស្រ័យទៅតាមការនិយមរបស់ប្រទេសខ្លះ ។ ដើម្បីកំណត់ភេទល្ហុងគេយកស្លឹកនៃដើមណាមួយមកកិន ហើយច្របាច់កទឹកនោះលាយជាមួយទឹកបារត ។ បើសិនទឹកលាយនោះប្រែពណ៌ទៅជាបៃតងគេកំនត់ថាដើមនោះជាដើមញីតែការកំណត់នេះគឺមានប្រសិទ្ធភាពតែត្រឹម ៨៧ % តែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយឡែកនៅប្រទេសកម្ពុជាយើងប្រជាជនកំណត់ភេទល្ហុងតាមលក្ខណៈរូបសាស្ត្របើកូនល្ហុងណាមានការលូតលាស់ខ្លាំងជាងគេនៅក្នុងថ្នាលគេសន្មតថាជាដើមឈ្មោលឬមានវិធីម្យ៉ាងទៀតគឺគាស់កូនល្ហុងដើម្បីពិនិត្យមើលឬសបើសិនជាឃើញឬសកែវបែកជាពីរគេសន្មតថាជាល្ហុងញីប៉ុន្តែវិធីនេះពុំមានប្រសិទ្ធិភាព ១០០% ទេ ។

III- លក្ខខណ្ឌដី និងអាកាសធាតុសមស្រប :

១. របបទឹកភ្លៀង:

របបទឹកភ្លៀងដែលដំណាំល្ហុងត្រូវការ គឺអាចកើនឡើងរហូតដល់១៥០០ម.ម ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ លក្ខណ្ឌតំបន់ត្រូពិចល្អប្រសើរសំរាប់ការលូតលាស់របស់ល្ហុង បើសិនជាមិនសូវមានភ្លៀងខ្លាំង និងមានពពកច្រើន ។ កំរិតទឹកភ្លៀងដែលតិចបំផុតសំរាប់ដំណាំល្ហុង គឺ១០០ម.ម ក្នុងមួយឆ្នាំបើតិចជាងនេះល្ហុងមិនអាចរស់បានឡើយ ។

២. សីតុណ្ហភាព:

ដំណាំល្ហុងអាចដុះបាននៅក្នុងតំបន់ដែលមានសីណ្ហភាពមធ្យម។ សីតុណ្ហភាពសមស្របសំរាប់ដំណាំល្ហុងគឺពី ២២ ទៅ ២៨ អង្សាសេ ហើយវាក៏អាចដុះលូតលាស់បានដែរនៅតំបន់ដែលមានសីតុណ្ហភាព ១៨ អង្សាសេ ។ សីតុណ្ហភាពនេះមានឥទ្ធិពលសំខាន់ណាស់សំរាប់ការលូតលាស់របស់ដំណាំល្ហុង។ ដំណាំនេះមានការលូតលាស់លឿននៅរដូវវស្សា រីឯរដូវប្រាំងទោះជាមានការស្រោចស្រពក៏ដោយក៏ការលូតលាស់ពុំសូវល្អដែរ ។ ព្រោះនៅរដូវប្រាំងសីតុណ្ហភាពមានកំរិតខ្ពស់ពេក ។

៣. ដី:

ដំណាំល្ហុងត្រូវការដីមានសភាពធូររជ្រៅហើយស្រោះទឹក និង សំបូរជីជាតិ ជាពិសេសគឺដីកណ្តុង ឬដីខ្សាច់ល្បាយដីបាសាល ។ ការពិសោធន៍បានបញ្ជាក់ថា ប្រភេទដីល្បាយខ្សាច់មានលក្ខណៈពិសេសដូចតទៅ :

- កំរិតបរិមាណដីដែលហូរច្រោះចេញពីគល់ល្ហុងមានចំនួនតិចតួចមិនប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធឬសនិងមិនងាយធ្វើអោយដើមរលំដួល ។
- មិនបៀមទឹកដែលអាចជៀសវាងបាននូវជម្ងឺរលួយឬសកើតឡើងនៅក្នុងរដូវភ្លៀងធ្លាក់ខ្លាំង ។

- នៅរដូវប្រាំងអាចរក្សាសំណើមបានយូរជាងដីខ្សាច់ ។ ដំណាំល្ហុងត្រូវការដីដែលមានប្រភពទឹកក្រោមដីជ្រៅបន្តិច ឬជាតិសើមជំរៅយ៉ាងតិច ២ម៉ែត្រ ។ នៅតំបន់ណាដែលមានភ្លៀងធ្លាក់ខ្លាំងគេដាំល្ហុងនៅលើដីទួល ឬដីជំរាលដើម្បីជៀសវាងការដក់ទឹក ។ ដំណាំល្ហុងពុំត្រូវការដីដែលមានជីជាតិជូរពេកទេ (pH ប្រហែលពី៦.៥ ទៅ ៧) និងសំបូរទៅដោយជាតិ N,P,K,Fe,Cu ជាដើម។ ដីដែលមាន pH ក្រោម ៥.០ ត្រូវបាចកំបោរដើម្បីកាត់បន្ថយជំងឺរលួយគល់ ។ ដំណាំល្ហុងដែលគេនិយមដាំណៅប្រទេសកម្ពុជាមានពីរកន្លែង គឺនៅតំបន់ខ្ពង់រាប និងតំបន់តំនាបកណ្តាល ។

IV - វិធីសាស្ត្រក្នុងការដាំដុះ :

១- ការជ្រើសរើសទីកន្លែងដាំដុះ :

គេអាចដាំល្ហុងបាននៅលើដីច្រើនប្រភេទលើកលែងតែដីលិចទឹក ។ ដំណាំល្ហុងជារុក្ខជាតិដែលអាចចាក់ឫសភាគច្រើននៅដីស្រទាប់លើគួបផ្សំនឹងដើមឆាប់បាក់ និងរលំដួលដោយសារខ្យល់ដូច្នេះចំការល្ហុងត្រូវជ្រើសរើសទីកន្លែងណាដែលមានរុក្ខជាតិធំៗល្មម ដើម្បីជារបាំងខ្យល់និងការពារកំដៅថ្ងៃ ។

២- របៀបដាំដុះ :

- ការរៀបចំថ្នាលបណ្តុះកូន : ជាដំបូងគេត្រូវកាប់ដីលើកជាថ្នាលតូចមួយដែលមានទទឹង ១ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ២ម៉ែត្រដោយសំអាតស្មៅអោយអស់ធ្វើដីអោយម៉ត់ល្អធ្វើដំបូលអោយមានជាម្លប់ខ្លះៗ ដើម្បីអោយមានបន្ទីព្រះអាទិត្យអាចចាំងចូលបាន ។

-ការជ្រើសរើសពូជ : យើងត្រូវជ្រើសរើសផ្លែល្ហុងទុំមួយ ដើម្បីយកគ្រាប់សំរាប់ធ្វើពូជា ។ គេរតូវយកគ្រាប់ទៅ សាបក្នុងថ្នាលដែលបានធ្វើរួចដោយកប់ដីជំរៅ៥ម.ម ។

-ការថែរទាំកូន : ក្រោយពេលកូនល្ហុងដុះបានកំពស់ល្មមគេគាស់វាដាក់ក្នុងថង់ប្លាស្ទិច ។ នៅពេលកូនល្ហុងមានអាយុប្រហែល ១ ខែកន្លះ ទៅ២ខែ គេយកវាទៅដាំនៅក្នុងចំការតែម្តងដោយ ដាំក្នុងមួយរណ្តៅ២ទៅ ៣ដើម ។ មានវិធីម្យ៉ាងទៀតគេអាចសាបផ្ទាល់នៅ ក្នុងចំការតែម្តងដោយដាំក្នុងមួយរណ្តៅពី ៤ទៅ៥គ្រាប់ ។ នៅពេលដែលដើមល្ហុងចាប់ផ្តើមចេញផ្កា គេអាចកំណត់បានច្បាស់ថាជាដើមឈ្មោល ឬញី ។ ពេលនោះគេត្រូវកាប់ដើមឈ្មោលចោលទាំងអស់ទុកតែដើមញីទេ ។ ប៉ុន្តែក្នុងចំណោមដើមញីពី ២៥ ទៅ ១០០ដើម គេអាចទុកដើមឈ្មោលមួយដើមដើម្បីទុកលំអងបង្កាត់ ។

៣- ការធ្វើជីដាំ :

មុនពេលដាំគេត្រូវភ្ជួរដីអោយបានពី២ទៅ៣សារ ហើយកាប់រណ្តៅទំហំ០,៧ម៉ែត្រ ជំរៅ ០,៥ម៉ែត្រ ដោយដាក់លាកមគោពី ១០ ទៅ ២០គីឡូក្រាម ក្នុង១រណ្តៅ និង ចន្លោះពីគុម្ព១ទៅគុម្ព ១ ទៀត ២ម៉ែត្រ និង ចន្លោះពីរង១ ទៅរង១ ទៀតប្រវែង ២ ម៉ែត្រដែរ ។ ជីសរីរាង្គមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការដាំល្ហុង ក៏ដូចដំណាំដ៏ ទៃទៀតដែរ ដោយដាក់តាំងពីពេលដាំម្លេះ ។ ចំណែកជីគីមីគេច្រើនប្រើនៅពេលកូនល្ហុងធំ រីពេលល្ហុងជិតអោយ ផល ។ ជាទូទៅគេចាប់ផ្តើមសាបគ្រាប់នៅពាក់កណ្តាលខែធ្នូហើយ ចាប់ផ្តើមដាំនៅខែកុម្ភៈ ។

V. ការការពារសត្វល្អិតចង្រៃ និងជម្ងឺ :

- ណេម៉ាតូដ : ធ្វើអោយល្ហុងរលួយគល់ ជាពិសេសដីដែលឆាប់ជាំទឹក ។ ត្រូវបាញថ្នាំពុលសំរាប់សំលាប់ណេម៉ាតូដ ។

- ដង្កូវរុយចោះផ្លែ : ដូចគ្នានឹងដង្កូវចោះផ្លែស្វាយដែរវាបំផ្លាញផ្លែល្ហុងដែលទុំ ។ យកល្អយើងត្រូវបេះផ្លែល្ហុងពេលទុំស្រគាលជៀសវាងការទុំនៅលើដើម ។

- ពួកចៃជញ្ជក់ : ច្រើនកើតនៅលើស្លឹកនិងក្តិបផ្លែ ។ ប្រើថ្នាំត្រៃបុង ,ម៉ាឡាចុង ។

VI . ការប្រមូលផល :

ក្នុងរយៈពេល១៨ ខែល្ហុងនឹងមានផ្លែ ។ ផ្លែទុំកាលបើវាប្រែពណ៌ពីតៃងទៅលឿង ។ត្រូវទុកដាក់រក្សាផ្លែល្ហុងទុំដោយប្រុងប្រយ័ត្នព្រោះសាច់វាទន់ណាស់ ។ កាលណាសំបកវាមានស្នាមជាំនាំអោយពិបាកក្នុង ការលក់ដូរ។ ដូចនេះត្រូវទ្រាប់ចំបើងក្នុងការដឹកជញ្ជូន ។

យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថាក្រៅពីដំណាំហូបផ្លែដ៏ទៃទៀត ល្ហុងគឺជាដំណាំហូបផ្លែម្យ៉ាងដែលមានលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការដាំដុះមិនទាមទាថវិការច្រើនពេកទេគឺវាមានលក្ខណៈប្រសើរដែលប្រជាជនអាចមានលទ្ធភាពដាំបានយ៉ាងងាយនៅលើដីចំការរបស់គាត់ ។ ដំណាំល្ហុងនេះមិនសូវមានជំងឺដែលនាំអោយពិបាកក្នុងការថែទាំទេ តែវាជាដំណាំចាញ់ទឹកដូចនេះគប្បីដាំនៅលើដីណាដែលមិនលិចទឹកឬដក់ទឹក ។ ក្នុងការទ្រទ្រង់សុខភាពផ្លែល្ហុងទុំសំបូរទៅដោយវីតាមីនគ្រប់យ៉ាងសំរាប់សុខភាពជាពិសេសវាអាចជួយសំរួលដល់ការំលាយអាហាររបស់មនុស្ស ។

ដំណាំស្វាយ (mongo)

ដំណាំស្វាយគឺជាប្រភេទដំណាំដែលមានអាយុកាលវែងជាងដំណាំឈើហូបផ្លែដ៏ទៃទៀតហើយវាផ្តល់ផល ១ ដងក្នុង ១ឆ្នាំទៅតាមរដូវកាលរបស់វា ។ ដំណាំស្វាយគឺជាប្រភេទដំណាំដែលមានសារៈសំខាន់ចំពោះ មនុស្ស និងសត្វ ។ វាផ្តល់នូវជីវជាតិផ្សេងៗដូចជា សារធាតុខនិជ សារធាតុសរីរាង្គដែលជាសារធាតុចាំបាច់សំរាប់មនុស្ស ក្នុងការបណ្តុះរូបធាតុ ។ ក្រៅពីនេះផ្លែស្វាយទុំអាចផ្តល់នូវប្រភេទស្ករមួយចំនួនក៏ដូចជា គ្លុយកូស សាក់ការ៉ូស និង វិតាមីន A,B,B_6,C,PP ។ល។

ដំណាំស្វាយឋិតក្នុងសណ្តាន Anacardiaceae មានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រថា Mangiferaindia។ ឈ្មោះជាភាសាបារាំង Arbre de mango,mangieur ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង ដំណាំស្វាមានពូជច្រើនប្លែកៗគ្នានៅតាមបណ្តាខេត្ត ហើយការដាំដុះទៀតក៏ ពុំឃើញមានលក្ខណៈជាចំការធំនៅឡើយ ។ ប្រជាជនច្រើនដាំតាមយថាផល និងជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។

I – អំពីពូជ :

នៅលើពិភពលោក ពូជស្វាយមានច្រើនប្រភេទណាស់ដែលមានលក្ខណៈប្លែកៗគ្នាដូចជាដើមដង.ស្លឹក. ផ្កា និងផ្លែ ។ ឯការហៅឈ្មោះពូជនីមួយៗក៏មានការខុសគ្នាដែរ ។ ដោយឡែកនៅប្រទេសកម្ពុជាយើង គេសង្កេត ឃើញមានពូជស្វាយមួយចំនួនដែលប្រជាជនចូលចិត្តដាំ និងបរិភោគ :

- **ពូជកែវចិន** : ជាប្រភេទពូជដេលមានផ្លែរាងទ្រវែង សាច់ពណ៌លឿងព្រលែត មានសរសៃតិចតួច មានក្លិនក្រអូប ។ ពូជនេះគេនិយមបរិភោគ និងលក់បានតំលៃថ្លៃ ។ ពូជប្រភេទនេះចាប់ផ្តើមចេញផ្កានៅ ខែមករា និងទុំនៅ ខែមេសា ។
- **ពូជកែវសារី :** ជាពូជដែលមានផែរាងខ្លី កំប៉ោង មានសាច់ពណ៌លឿងព្រលែត និងមានសរសៃតិចតួច ចាប់ផ្តើមចេញផ្កាខែតុលា ហើយទុំនៅខែកុម្ភៈ ។
- **ពូជស្វាយក្បាលដំរី** : ផ្លែរាងមូលកន្តុល សាច់ជ្រាយ និងមានគ្រាប់ធំ ចេញផ្កានៅខែមករា ទុំនៅ មេសា ។

- **ពូជស្វាយពុំសែន** : ផ្លែរាងសំប៉ែត កន្ទុយផ្លែមានរាងកោងខុបបន្តិច សាច់ពណ៌ក្រហម រី លឿងនៅពេលទុំហើយចេញផ្កានៅខែមករា ទុំនៅខែមិនា និង ខែមេសា ។

II- ការបន្តពូជ :

ដំណាំស្វាយត្រូវបានគេដាំដោយគ្រាប់ ឬដោយមែកផ្សាំ ។ ការបន្តពូជដោយគ្រាប់គឺជាវិធីមួយដែលមានលក្ខណៈល្អជាងការដាំដោយមែកផ្សាំ។ ព្រោះការដាំដោយគ្រាប់ទើបរុក្ខជាតិដុះលូតលាស់បានល្អមិនសូវមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរនិងមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅបង្កើតប្រព័ន្ធឫសដែលមានលក្ខណៈមាំល្អអាចស្រូបយកទឹក និងជីជាតិបានខ្លាំងពីក្នុងដី ។

កូនស្វាយដែលត្រូវយកមកដាំយ៉ាងហោចណាស់ក៏មានអាយុ៤សប្តាហ៍បន្ទាប់មករៀបចំដីក្នុងថ្នាលណ្តុះគ្រាប់ជាដំបូងត្រូវជ្រើសរើសកន្លែងសមស្របសំរាប់ធ្វើថ្នាលបណ្តុះបន្ទាប់មករៀបចំដីក្នុងថ្នាលបណ្តុះអោយម៉ត់ល្អដាក់ជីលាមកសត្វក្នុងកំរិត ៣០ តោនក្នុងមួយហិកតា ។ បន្ទាប់មកទៀតត្រូវជីករណ្តៅបណ្តុះដែលមានជំរៅពី ២.៥ ទៅ ៥ស.មនៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានសំណើមគ្រប់គ្រាន់ ។ ម្យ៉ាងទៀតត្រូវបណ្តុះកូនស្វាយនៅលើដីខ្សាច់ ឬលើស្រកីដូងក្បែរពាងទឹក ។ ក្រោយពីដុះឫសយកវាទៅដាំបាន ។

III- ការជ្រើសរើសទីកន្លែងសំរាប់ដាំ :

ស្វាយជាដើមឈើហូបផ្លែមួយប្រភេទដែលមានអាយុកាលលូតលាស់វែង ជាងដំណាំហូបផ្លែដ៏ទៃទៀត ។ ដូចនេះការជ្រើសរើសទីកន្លែងសំរាប់ដាំដុះ ចាំបាច់ត្រូវគិតពីវិធានការណ៍ជារួម ដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ការដាំដុះ និងការទទួលផល ។

ចំពោះការកំណត់ដីច្បារដំណាំជាការចាំបាច់ ។ ដូច្នេះត្រូវគិតពីកត្តាមួយចំនួនខាងក្រោមនេះ :

- ត្រូវជ្រើសរើសប្រភេទដីដែលសមស្របទៅតាមការទាមទាររបស់ដំណាំស្វាយ។ ដីត្រូវមាន pH ពី ៥.៥ ទៅ៧.៥។
- ជៀសវាងការដាំនៅលើដីដែលមានធាតុគីមីមួយចំនួនដែលផ្តល់លក្ខណៈពុំប្រសើរដល់ការលូតលាស់របស់វា ។
- ជ្រើសរើសដីដែលស្រោះទឹកល្អ ជៀសវាងការជាំទឹក ។
- ជ្រើសរើសទីកន្លែងមានទឹក . ខ្យល់.ពន្លឺ. និងសីតុណ្ហភាពសមស្រប (២៧ ទៅ ៣០អង្សាសេ) កំពស់ទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំពី ៧៥០ ទៅ ២២៥០ម.ម សំណើមពី ៧០ ទៅ ៨០ ភាគរយ ។

IV. បច្ចេកទេសដាំដុះ :

ក្នុងការកំណត់ជួរឬចន្លោះជួរ និងដើមដែលត្រូវដាំ គឺគិតពីលក្ខអាកាសធាតុតាមតំបន់នីមួយៗ និងតាមប្រភេទពូជ ។ ប៉ុន្តែជាទូទៅត្រូវជីករណ្តៅដែលមានទំហំ០,៧ម៉ែត្រ ជំរៅ ០,៧ម៉ែត្រ ដោយដាក់ស្រទាប់ដីទី១ជំរៅ ០,៣ ម៉ែត្រនៅមួយកន្លែង និងស្រទាប់ទី២ចំរៅ ០,៤ ម៉ែត្រនៅមួយកន្លែង បន្ទាប់កមត្រូវដាក់ជីកំប៉ុស្តដែលពុកផុយល្អចូលទៅបាតរណ្តៅកំរាស់ ១០-២០សង់ទីម៉ែត្រ ហើយលុបដីស្រទាប់១ រួចដាក់ជីកំប៉ុស្តដែលពុកផុយល្អចូលទៅក្នុងរណ្តៅកំរាស់ ៥-១០សង់ទីម៉ែត្រ ហើយលុបដីស្រទាប់ ២កំរាស់២០សង់ទីម៉ែត្រ ។ ក្រោយមកដីដែលត្រូវយកទៅបំពេញរណ្តៅត្រូវលាយជាមួយជីលាមកសត្វ ហើយធ្វើការដាំកូនអោយចំកណ្តាលរណ្តៅ និងដោតបង្គោលឬស្សីរួចចងកូនស្វាយជាប់នឹងបង្គោលនោះដើម្បីអោយដើមមានលំនឹង ។ ចន្លោះពីរណ្តៅ ១ប្រវែង ៩ម៉ែត្រ និងពីជួរ១ ទៅ ជួរ១ទៀត ៩ម៉ែត្រ ។

V. ការប្រមូលផល :

កត្តាចាំបាច់បំផុតនៃការប្រមូលផលដើម្បីរក្សាផ្លែប្រកបដោយគុណភាពនិងមានតំលៃខ្ពស់គឺមិនត្រូវទុកផ្លែអោយទុំលើដើមយូរពេកទេ ព្រោះវាអាចបណ្តលអោយមានការបំផ្លាញពីសំណាក់សត្វជ្រើង និងជំងឺផ្សិត ។ ការប្រមូលផលចែកចេញជាពីរប្រភេទ :

- សំរាប់ធ្វើការនាំចេញ
- សំរាប់ការលក់ដូរក្នុងស្រុក ។

សំរាប់នាំចេញភាគច្រើនគេចាប់ផ្តើមប្រមូលផលនៅពេលផ្លែចាស់មិនទាន់ទុំ ដើម្បីងាយក្នុងការលើកដាក់នៅពេលដឹកនាំ ។

សំរាប់ការលក់ដូរក្នុងស្រុកភាគច្រើនគេចាប់ផ្តើមធ្វើការប្រមូលផលនៅពេលផ្លែជិតទុំ (ផ្លែស្រគៀល) ។ ការប្រមូលផលនៅពេលផ្លែទុំលើដើម ផ្អែមឆ្ងាញ់ជាងផ្លែដែលបេះបន្ទុំ ។

ដំណាំទៀបខ្មែរ (Custard apple)

ទៀបជាដំណាំឈើហូបផ្លែដែលគេនិយមដាំនៅជុំវិញផ្ទះរឺជាចំការ ។ ផ្លែវាសំបូរទៅដោយទឹកដម និង រសជាតិផ្អែមឆ្ងាញ់ ។ ទៀបមានពីរប្រភេទគឺទៀបស្វិត និង ទៀបបាយ ។ ក្នុងចំណោមប្រភេទទាំងពីរនេះទៀបស្វិតគឺជាប្រភេទទៀបដែលប្រ ជាជនយើងនិយមចូលចិត្តជាទីបំផុត ។

ប្រសិនបើយើងបរិភោគផ្លែទុំ ចំនួន១០០ក្រាមវានឹងផ្តល់ថាមពលចំនួន ៩៣កាឡូរី.ប្រូតេអ៊ីន១.៣ក្រាម. ដែក ០.៩មីលីក្រាម.កាបូនអ៊ីដ្រាត ២៣.៧ក្រាម.កាល់ស្យូម ៤១មីលីក្រាម និង វីតាមីនសេ (អាស្កូប៊ិច អាស៊ីត) ៤៣ មីលីក្រាម ។

ទៀបមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្រ្តថា : Annona squamosa ហើយស្ថិតក្នុងសន្តាន Annonaceae

ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស : Sweet sop, Sugar apple ,Custard apple ។

I – លក្ខណៈរូប:

ជាទូទៅដើមវាមានកំពស់ពី៣ ទៅ ៥ម៉ែត្រ ។ ស្លឹកវាឆ្លាស់គ្នារាងទ្រវែង ពណ៌ខៀវចាស់ប្រវែងពី៨ ទៅ ១៥ស.ម និងទទឹងពី ២ ទៅ៥ស.ម ។ ទងស្លឹកប្រហែលពីទៅ១.៥ស.ម ។ ផ្ការបស់វាមានជាគូរឺតែមួយចេញពីគល់ស្លឹកខ្លីប្រវែងប្រហែល ២.៥ស.ម ។ សំបកផ្លែក្រឡាគ្រើម និង មានអង្កត់ផ្ចិតប្រហែលពី ៥ ទៅ ១០ស.ម ។

II. ការដាំដុះ :

ការដាំដុះនៅជុំវិញផ្ទះជាលក្ខណៈគ្រួសារ នោះវាជាការងាយស្រួលណាស់ចំពោះដំណាំនេះ ។ ដោយគ្រាន់តែព្រោះគ្រាប់ទៅលើដីសើមវានឹងដុះហើយគាស់យកទៅដាំវាជាការស្រេច ។ ប៉ុន្តែបើគេដាំជាលក្ខណៈចំការដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំនោះ មិនមែនជាការងាយស្រួលប៉ុន្មានទេគឺគេត្រូវតែចេះវិធីដាំដុះ និងថែទាំជាចាំបាច់ ។

១. ការជ្រើសរើសពូជ:

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីដំណាំឈើហូបផ្លែ គឺពុំទាន់បានស៊ីជំរៅនៅឡើយទេ ។ ដូច្នេះការជ្រើសរើសពូជ គឺកសិករ រឺម្ចាស់ចំការជាអ្នកអនុវត្តផ្ទាល់ ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយការជ្រើសរើសពូជក៏គួរជ្រើសយកតាមលក្ខណៈដូចខាងក្រោម :

- ជ្រើសយកពូជទៀបចេញពីដើមធំល្អ ផ្លែច្រើនគ្មានសត្វល្អិត និងជំងឺ ។
- ជ្រើសយកផ្លែដែលមានទំហំធំ (២៥០ ទៅ ៣០០ក្រាម) និង មានរាងមូលល្អ ។
- ផ្លែមានគ្រាប់តិច និង ទុំល្អ។

- មិនងាយប្រេះសំបក ។

២_ ការបណ្តុះគ្រាប់:

ក្រោយពីបានជ្រើសរើសគ្រាប់តាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខាងលើនេះហើយ គ្រាប់ទៀបត្រូវយកទៅបណ្តុះនៅក្នុងថ្នាលឬក្នុងកន្ទោងដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការយកទៅដាំ ។ ត្រូវកប់គ្រាប់ក្នុងដីជំរៅ១ស.ម និងឃ្លាតគ្នាពី ២ ទៅ ៣ស.ម ក្នុងកន្ទោងតែមួយ ។ ត្រូវស្រោចទឹករហូតដល់ពេលយកទៅដាំ ។

៣_ ការរៀបចំដីសំរាប់ដាំ :

កាប់រណ្តៅដែលមាទំហំ០,៥ម៉ែត្របួនជ្រុង ជំរៅប្រហែល០,៥ម៉ែត្រ និងចំងាយពីរណ្តៅ១ទៅរណ្តៅ ១ ទៀតប្រហែលពី ៣ ទៅ៤ម៉ែត្រ ។ កាប់រណ្តៅជាជួររាងចតុកោនកែង ឬជាត្រីកោណក៏បាន ។ ត្រូវជំរះស្មៅអោយបានស្អាតក្នុងចំការដើម្បីកុំអោយមានការដុះប្រកួតប្រជែងនិង កូនដំណាំ ។

៤_ ការដាំ:

គ្រាប់ទៀបចាប់ផ្តើមដុះក្នុងរយៈពេលពី ១០ ទៅ ១៥ថ្ងៃ ក្រោយពេលបណ្តុះ។ គេអាចយកវាទៅដាំក្រោយពេលដែលវាមានស្លឹកចាស់ពី ៤ទៅ៦ សន្លឹក ។ ក្នុងពេលនោះគួរបាញ់ថ្នាំសេវីនឬ ម៉ាឡាចុងដើម្បីទប់ស្កាត់នឹងការទិចសន្លឹករបស់សត្វល្អិតឬ ចៃជញ្ជក់ជ័រ និង ដង្កូវស៊ីស្លឹក។

៥_ ការដាក់ជី :

ជាទូទៅគេពុំដែលដឹងថាតើដំណាំទៀបនេះត្រូវការជីរបែបណាទេ ហើយកសិករយើងច្រើនតែដាំវាចោលដោយពុំរវល់ថែទាំឡើយ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើចង់ទទួបានទិន្នផលខ្ពស់ការដាក់ជីជាការចាំបាច់ណាស់ ។ ក្រោយពេលដាំរយៈពេលមួយខែគួរដាក់ជីអាម៉ូញ៉ូមស៊ុលផាតចំនួនពី ៥០ ទៅ ១០០ ក្រាមក្នុងមួយដើមនិង ដាក់ម្តងទៀតចំនួនដូចគ្នានៅចុងរដូវភ្លៀង ។ ចំនួនជីអាចបង្កើនឡើងនៅឆ្នាំបន្ត ។ គួរដាក់ជីគ្រប់មុខនៅពេលទៀបចាប់ផ្តើមផ្កាចំនួនពី២០០_៣០០ ក្រាមក្នុងមួយដើម ហើយត្រូវដាក់២ដងក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ត្រូវដាក់ជីនៅជុំវិញគល់ចំងាយ ពី ៣០ ទៅ ៥០ស.ម ដោយយោងទៅតាមអាយុកាលនៃកូនទៀប ។

៦_ ការលួសនិងកាប់មែក:

ពេលដើមនៅតូចការកាប់ និងលួសមែកពុំអាចធ្វើទៅបានទេ ព្រោះនាំអោយការលូតលាស់កូនទៀបខ្សោយ ។ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពី២ឆ្នាំក្រោយពេលផ្លែ មែកដែលងាប់និង មែកចាស់គួរកាប់ចេញអោយបានស្អាត ។ បើដើមវាមានអាយុច្រើនគេអាចកាប់ មែកវាចេញអស់ដោយទុកអោយលាស់មែកថ្មីជំនួសវិញ ។

III_ការការពារសត្វល្អិតចង្រៃ និងជម្ងឺ

១_សត្វល្អិត:

_ ដង្កូវបំផ្លាញឬស : វាស៊ីបំផ្លាញឬសទៀបនៅពេលដែលដើមកំពុងលូតលាស់ធ្វើអោយទៀបស្រពោន និង អាចងាប់បាន ។ គេអាចកំចាត់វាដោយបាញ់ថ្នាំគីមីកសិកម្មចូលទៅក្នុងដីក្បែរគល់ ។

_ ដង្កូវចោះផ្លែ :

ដង្កូវនេះវាបំផ្លាញផ្លែ ។ យើងឃើញសរសៃសូត្រមាននៅលើផ្នែកខាងលើនៃផ្លែដែលបំផ្លាញ ។ មេអំបៅពងដាក់នៅលើផ្លែ ឬស្លឹកជិតផ្លែ ។ ដង្កូវចាប់ផ្តើមញាស់ពី ៤ទៅ ៥ថ្ងៃក្រោយពេលពងរួចវាក៏ចាប់ផ្តើមចោះបំផ្លាញផ្លែរហូតដល់វាក្លាយជាដឹកឡឿ នៅក្បែរសំបកផ្លែខាងក្នុង ។ វាក្លាយជាមេអំបៅបន្ទាប់ពីវានៅជាឌឹកឡឿក្នុងរយៈពេល១២ថ្ងៃ។

_ ដង្កូវដូងកាហ្វេ : ដង្កូវធំស៊ីរូងរហូតដល់បណ្តូលនៃដើម និងមែកដែលជាកន្លែងរីកធំធាត់របស់វា ។

_ចៃជញ្ជក់ :មានពពួកចៃជ្ជក់ពណ៌ប្រផេះ និងចៃជញ្ជក់រោមស ជញ្ជក់រុក្ខរសនៅលើស្លឹក និងផ្លែខ្ចីៗ ដែលធ្វើអោយស្លឹកមានពណ៌លឿងរួចក្លាយទៅជាលឿងព្រលែត ។

វិធានការការពារនិងកំចាត់:

_ ការប្រមូលផ្លែដែលត្រូវសត្វល្អិតបំផ្លាញយកទៅកប់រឺដុតចោលអោយអស់ ។

_ ប្រសិនបើការបំផ្លាញចាប់ផ្តើមនៅលើស្លឹកដើម ពេលផ្លែនៅខ្ចី គួរបាញ់ថ្នាំការពារ ។

IV-ការប្រមូលផល :

ទៀបចាប់ផ្តើមផ្លែក្នុងរយៈពេលពី ២ទៅ ៤ឆ្នាំក្រោយពេលដាំ ។ ទៀបចាប់ផ្តើមផ្កាពីខែកុម្ភៈដល់ខែមេសា និងចាប់ផ្តើមទុំពីខែកក្កដាដល់ខែកញ្ញា ។ យើងអាចបេះផ្លែយកទៅបន្ទុំនៅពេលដែលវាចាស់ល្អ។ ការកត់សំគាល់ផ្លែទៀបចាស់ ឬខ្ចីគឺពិនិត្យទៅលើសំបកវា ។ ផ្លែទៀបដែលចាស់គឺសំបករបស់វាស្តើងក្រឡារីកធំៗ វានឹងទុំនៅពេលគេទុកវាក្នុងរយៈពេលពីមួយទៅបីយប់ ។ នៅប្រទេសមួយចំនួនដូចជាថៃ ហ្វីលីពីនទៀបក៏ជាផលិតផលនាំចេញក្រៅប្រទេសដែរ ។

ដំណាំទៀបបារាំង (Soursop)

ទៀបបារាំងមានដើមកំនើតនៅប៉ែកខាងលិចនៃប្រទេសឥណ្ឌា ។ បច្ចុប្បន្ននេះបានរីកដុះដាលនៅស្ទើរតែពេញពិភពលោកទៅហើយ ។

ទៀបបារាំង រឺទៀបបន្លាស្ថិតនៅក្នុងសណ្តាន Annonaceae ដែលមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រថា Annona muricata ។ ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស Soursop ។ បើយើងបរិភោគផ្លែទៀបបារាំង ចំនួន១០០ក្រាម អាចផ្តល់ថាមពល៦៣កាល់ឡូរី.ប្រូតេអ៊ីន១.១ក្រាម. ជាតិខ្លាញ់០.១ក្រាម. កាបូអ៊ីដ្រាត១៦.២ ក្រាម . ដែក០.៦មីលីក្រាម កាល់ស្យូម១១មីលីក្រាម ។ ប៉ូតាស្យូម២៦៣មីលីរកាម . ហ្វូស្វ័រ ២៣មីលីក្រាម និងវីតាមីនសេ ២៩មីលីក្រាម ។

I-លក្ខណៈរូប :

ដើមទៀបបារាំងអាចមានកំពស់ប្រហែលពី ៥ ទៅ ៧ម៉ែត្រ ។ ស្លឹកវាមានរាងទ្រវែង រលោងមានពណ៌បៃតងចាស់ប្រវែង ប្រហែលពី ៥ ទៅ ៨ស.ម និងទទឹង ពី ២ ទៅ ៥ស.ម ។ ផ្កាវាធំៗក្លិនប្រហើរ និងដុះចេញពីមែកខាងចុង ។ ត្របកផ្កាធំៗរឹង និងស្រួចចុង ។ ផ្លែវាធំសំបកមានពណ៌បៃតងចាស់និងមានបន្លាពាស់ពេញ។ សាច់ផ្លែមានពណ៌សចែកជាក្លែបតូចៗ មានរស់ជាតិជូរអែម ។ គ្រាប់វាពណ៌ខ្មៅមានប្រវែងប្រហែល២ស.ម ។ ផ្លែដែលធំអាចមានគ្រាប់ប្រហែល២០០ ឬច្រើនជាងនេះ ។

II-ការដាំដុះ :

១-ពូជនិងការជ្រើសរើសពូជ :

ទៀបបារាំងមានពីប្រភេទ : ពូជដែលមានរស់ជាតិផ្អែម និងពូជដែលមានរស់ជាតិជូរ-អែម ។ ការជ្រើសរើសពូជសំខាន់បំផុតគឺសំដៅទៅលើ :

- ពូជដែលមានផ្លែច្រើន ធំ ទំងន់ពី១ ទៅ ២ គីឡូក្រាម និងមានគ្រាប់តិច ។
- ផ្លែមានរាងល្អ ហើយមានរសជាតិឆ្ងាញ់។
- ធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញ ។
- ជ្រើសរើសចេញពីដើមដែលដុះលូតលាស់ល្អ ។

២. ការរៀបចំបណ្តុះគ្រាប់ :

គ្រាប់ទៀបដែលយកមកបណ្តុះត្រូវមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដូចខាងលើ ។ ក្រោយពេលយកចេញពីផ្លែ គ្រាប់ត្រូវលាងទឹកអោយស្អាតរួចហាលថ្ងៃ ។ គ្រាប់អាចយកទៅបណ្តុះនៅក្នុងថ្នាលដែលមានលក្ខណៈសមស្រប ។ ចំងាយពីគ្រាប់១ទៅ គ្រាប់១ទៀត គឺប្រហែលពី ៣ ទៅ ៥ ស.ម និង ជំរៅ ១ ស.ម ។ ត្រូវស្រោចទឹកអោយបានជាប់ជាប្រចាំ ។

៣. ការរៀបចំដីនិង ការដាំកូនទៀបបារាំង:

ប្រសិនបើដាំនៅជុំវិញផ្ទះសំរាប់បរិភោគគេគ្រាន់តែជីករណ្តៅអោយជ្រៅរួចយកកូនទៀបមកដាំហើយស្រោចទឹកនិងថែទាំវាជាការស្រេច ។ ប៉ុន្តែបើគេដាំជាលក្ខណៈចំការគឺត្រូវភ្ជួរដីអោយបានជ្រៅ រាស់ដីអោយបានស្អាតល្អហើយកាប់រណ្តៅដែលមានទំហំ និងជំរៅដូចគ្នាគឺ៥០ស.ម ។ ចំងាយពីរណ្តៅ ១ ទៅរណ្តៅ ១ ទៀត ប្រហែលពី ៤ទៅ ៧ ម៉ែត្រ ។ ការដាំដុះអាចដាំពេលណាក៏បានតែពេលវេលាដែលល្អគឺដាំក្នុងរដូវវស្សា ដើម្បីបន្ថយការស្រោចស្រព។

III-ការថែទាំនិងការការពារ:

១. ការដាក់ជី :

ទៀបបារាំងក៏ដូចជាដំណាំដ៏ទៃទៀតដែរទាមទារនូវការថែទាំជាចាំបាច់ ។ ការដាក់ជីមានឥទ្ធិពលណាស់ក្នុងការធ្វើអោយដំណាំលូតលាស់ ។ កំរិតជីដែលត្រូវប្រើ គឺពី១០០ ទៅ ១៥០ ក្រាមនៃជីអាម៉ូនីញូមស៊ុលផាតដាក់ក្រោយពេលដាំបានមួយខែ និង ដាក់ម្តងទៀតរយៈពេល៦ខែបន្ទាប់មក ។ កំរិតជីត្រូវកើនឡើងរៀងរាល់ឆ្នាំរហូតដល់ដំណាំនេះចាប់ ផ្តើមផ្លែគឺពី ២៥០ ទៅ ៣០០ ក្រាមនៃជីគ្រប់មុខ ។

២. ការស្រោចទឹក:

ទឹកក៏មានសារៈសំខាន់ណាស់ដែរចំពោះដំណាំនេះ ។ ការស្រោចទឹកមិនបានគ្រប់គ្រាន់ធ្វើអោយទៀបបារាំងផ្តល់ផ្លែតិច និងមានទំហំតូច ។

៣. ការលួសមែក និងការជំរះស្មៅពួនគល់ :

ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងដូចជា :

- ធ្វើអោយពន្លឺថ្ងៃចាំងមកដល់ក្រោមបានល្អ

- កាប់មែកងាប់ៗ និង មែកដែលមានជំងឺចេញអាចបន្ថយជំរកសត្វល្អិតចង្រៃបានមួយផ្នែក ។
- ជំរះស្មៅក្នុងចំការស្អាតល្អកុំអោយរំខានដំណាំ ។

៤_ សត្វល្អិតៈ

ដំណាំនេះត្រូវទទួលរងនូវការបំផ្លាញពីសំណាក់សត្វល្អិតចង្រៃច្រើនមុខដូចជា :

- **ដង្កូវបំផ្លាញឫស** : វិធានការណ៍ បាញ់ថ្នាំពុលគីមីចូលទៅក្នុងដីក្បែរគល់ ។
- **ចៃជញ្ជក់រោមសៈ** វាបំផ្លាញស្លឹកខ្ចីៗនិងផ្លែ ។ ស្លឹកដែលបំផ្លាញប្រែពណ៌ទៅជាលឿងរួញលែងលូតលាស់ វារោមផ្លែពីក្រៅមើលទៅឃើញពណ៌សស្គុស ។ វាជញ្ជក់រុក្ខរសធ្វើអោយផ្លែទៅជាខ្មោចសំបកក្រិន ។វិធានការណ៍ អាចកំចាត់វាដោយប្រើថ្នាំគីមីកសិកម្មដូចជា អាស្វូទ្រីន តាមកំរិតណែនាំរបស់អ្នកបច្ចេកទេស ។
- **ដង្កូវដួង** :ស៊ីរូងបណ្តូលមែក និងដើម ដែលជាកន្លែងវាធំលូតលាស់និងរស់នៅ ។ វិធានការណ៍ កាប់មែកដែលបំផ្លាញ ដោយពពួកនេះយកទៅដុតរឺកប់ចោល ។
- **ដង្កូវរុយ** : ចោះស៊ីផ្លែបណ្តាលអោយផ្លែរលួយ។ វិធានការណ៍ ការខ្ចប់ផ្លែដោយថង់ក្រដាសរឺថង់ផ្លាស្ទិកអាចកាត់បន្ថយការបំផ្លាញដោយសារសត្វចង្រៃនេះ ។

៥_ ជំងឺៈ

- **ជម្ងឺរលួយឫស** : វាធ្វើអោយរលួយឫសបណ្តាលអោយរលំដើមហើយងាប់ ។

វិធានការណ៍ : ត្រូវកាត់ដើមដែលរង ដោយការបំផ្លាញ ដុតរឺកប់ចោល ។

- **អង់ត្រាកណុស** : ធ្វើអោយជ្រុះផ្កានិងផ្លែ ។ ជំងឺនេះក៏អាចកើតមាននៅលើកូនទៀបតូចៗនិង មែកនៃដើមមានផ្លែដែលទើបដុះពន្លកដែរ ។

វិធានការណ៍ : បាញ់ការពារដោយ ហ្វានជីសាយ ។

- **ជម្ងឺផ្សិតពណ៌ផ្កាឈូក** : ធ្វើអោយមែកទៀបទាំងឡាយបាក់ហើយងាប់ ។ វត្តមាននៃជម្ងឺនេះបានសំដែងអោយឃើញនូវការលូតលាស់ពណ៌សនៅលើកន្លែងដែលឆ្លងដោយជម្ងឺនេះ ។

វិធានការណ៍ : ត្រូវកាប់មែកដែលឆ្លងដោយជម្ងឺនេះយកទៅកប់រឺដុតចោល ហើយត្រូវបាញ់ថ្នាំគីមីកសិកម្មដែលមានជាតិទង់ដែងការពារជម្ងឺនេះ ។

IV- ការប្រមូលផល :

ទៀបចារាំងផ្តល់ផលក្នុងរយៈពេលពី ៣ ទៅ ៥ឆ្នាំក្រោយពេលដាំ ។ វាផ្កាស្ទើរតែរាល់ខែ ប៉ុន្តែខែសំខាន់ដែលចេញផ្កានោះគឺខែឧសភា និងខែមិថុនា ហើយទុំនៅខែវិច្ឆិកានិងខែធ្នូ។ គេបេះវានៅពេលដែលវាចាស់ល្អក្រឡាវិកសំបុរខៀវស្រាល ។ វានឹងទុំក្រោយរយៈពេលបេះពី ៣ ទៅ៥ថ្ងៃ ។ ការប្រមូលផលគឺធ្វើដោយដៃជៀសវាងការធ្លាក់ឬធ្វើអោយជាំផ្លែដែលបណ្តាលរលួយពេលវាទុំ ។

ដំណាំត្របែក (Guava)

ត្របែកគឺជាផ្លែឈើម្យ៉ាងដែលប្រជាជនក្មេងចាស់ប្រុសស្រីនិយមចូលចិត្តបរិភោគ ។ ដំណាំនេះត្រូវបានដាំដុះស្ទើរតែគ្រប់ ទីកន្លែងក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង ។ វាឋិតនៅក្នុងសណ្ឋាន Myrtaceae និងមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រថា Psidium guajava ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស Guava ។ ត្របែកមានច្រើនប្រភេទ ។ ប៉ុន្តែយោងតាមពណ៌សំបុរនៃសាច់ផ្លែគេចែកវាចេញជាពីរ គឺត្របែកសាចក្រហម និងត្របែកសាច់ស ។ ផ្លែត្របែកសំបូរទៅដោយវីតាមីន A និង C ដែលជាជំនួយយ៉ាងសំខាន់សំរាប់រាងកាយមនុស្សយើង។

ខាងក្រោមនេះគឺជាតារាងបង្ហាញអំពីកំរិតជីវជាតិក្នុងផ្លែត្របែក ១០០ ក្រាម :

ជីវជាតិ	ប្រភេទ	
	សាច់ក្រហម	សាច់ស
ថាមពល កាឡូរី	១២៤	៩៩
ប្រូតេអ៊ីន ក្រាម	១	១.២
ប្រេង ក្រាម	០.៤	០.៤
កាល់ស្យូម មីលីក្រាម	៣៣	២២
ហ្វូស្វ័រ មីលីក្រាម	២៨	៣៤
ដែក មីលីក្រាម	០.៦	០.៨
សូដ្យូម មីលីក្រាម	៧	២
វីតាមីន A អ៊ីអ៊ុយ	១០៥	៦៥
វីតាមីន C មីលីក្រាម	១២៦	១០៤
កាបូអ៊ីដ្រាត ក្រាម	៣២.៥	២៥.៤
សែលុយឡូស ក្រាម	៥.៧	៥.០
ប៉ូតាស្យូម ក្រាម	២៥៤	៣៦០

I. លក្ខណៈរូប

ជាទូទៅដើមវាមានកំពស់ពី ៣ ទៅ៥ម៉ែត្រ បែកមែកសាខានិងលូតលាស់លឿន ។ ដើមត្របែកអាចមានអង្កត់ផ្ចិតពី១០ទៅ៣០ស.ម ។ ស្លឹកវាងទ្រវែង ហើយគ្រែមមានប្រវែងប្រហែលពីទងស្លឹកជាគូរឬទោល ។ ផ្លែវាមានរាងមូលរឺមូលទ្រវែង និងមានទំងន់ប្រហែលពី ៣០ ទៅ ៣៥០ ក្រាម ដែលអាស្រ័យទៅតាមប្រភេទពូជ ។

II – ការដាំដុះ :

១. អំពីពូជ:

ការជ្រើសរើសពូជត្របែកក៏ដូចជាដំណាំដ៏ទៃទៀតដែរ គឺធ្វើយ៉ាងនាគំរូវទៅតាមការនិយមចូលចិត្តរបស់អ្នកទិញ ។ ប៉ុន្តែធ្វើយ៉ាងណាត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចខាងក្រោម :

- រើសផ្លែដែលទុំចេញពីដើមដែលយើងយល់ថាគ្មានចំងឺ ។
- រើសពូជដែលធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ និងសត្វល្អិត
- រើសពូជដែលមានគ្រាប់តិច ហើយមានសាច់ក្រាស់ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ ។

២. ការបណ្តុះគ្រាប់:

ត្រូវលាងគ្រាប់អោយបានឆាប់និងស្អាតបន្ទាប់ពយកចេញពីផ្លែ។ បើអាចដាំបានឆាប់កាន់តែល្អដើម្បីធានានូវដំណុះគ្រាប់ ។ យើងអាចយកគ្រាប់ពូជទៅសាបនៅក្នុងរងដែលត្រៀមរួច ។ សាបតាមចង្អូរដែលឆូតនៅលើរងជំរៅប្រហែលពី ០.៥ ទៅ ១ស.ម ហើយត្រូវសាបគ្រាប់ឃ្លាតពីគ្នាប្រហែលពី ២ ទៅ ៣ស.ម ។ ត្រូវស្រោចទឹកអោយបានជាប់ជាប្រចាំ ។ ត្រូវបាញ់ថ្នាំកូនត្របែកការពារសត្វល្អិត និងជំងឺ ជាពិសេសជំងឺអង់ត្រាក់ណុស ។ ថែទាំនិងការពាររហូតដល់វាមានអាយុប្រហែលមួយឆ្នាំទើបយកវាទៅដាំ ។

ការផ្សាំ និងបំបៅមែកក៏ជាវិធីមួយដែលគេតែងអនុវត្តជាញឹកញាប់ក្នុងការដាំដុះដំណាំនេះដែរ ។ ព្រោះវាឆាប់ផ្តល់ផលជាងការដែលយើងដាំដោយគ្រាប់ ។

៣. ការរៀបចំដីនិងការដាំដុះ :

ចំពោះការដាំជាលក្ខណៈគ្រួសារវាមានការងោយស្រួលច្រើនជាងការដាំដុះដែលមានទ្រង់ទ្រាយធំ ។ ត្រូវកាប់រណ្តៅដែលមានទំហំ និងជំរៅល្មម ដាក់ជីធម្មជាតិទ្រាប់បាតរណ្តៅ រួចយកកូនត្របែកមកដាំជាការស្រេច ។ ចំពោះការដាំជាលក្ខណៈចំការធំៗត្រូវភ្ជួររាស់អោយបានជ្រៅរាស់អោយបានម៉ត់ល្អ។ កាប់រណ្តៅដែលមានទំហំនិងជំរៅ

ដូចគ្នាគឺ ៥០ស.ម ។ មុនដាំត្រូវដាក់ជីធម្មជាតិក្នុងបាតរណ្តៅ ។ ប្រសិនបើអាកាសធាតុក្តៅខ្លាំងគួរគ្របគល់កូន ត្របែកដើម្បីរក្សាសំណើម និងជៀសវៀងកុំអោយវាស្រពោន ។ រណ្តៅនីមួយៗត្រូវឃ្លាតគ្នាចំងាយប្រហែលពី ៤ ទៅ ៥ម៉ែត្រ ។

៤_ការដាក់ជី :

ដើម្បីអោយការលូតលាស់បានល្អ កាដាក់ជីជាការចាំបាច់ណាស់ចំពោះគ្រប់ដំណាំទាំងអស់ ។ ចំពោះត្របែកនៅឆ្នាំទី១ បន្ទាប់ពីដាំត្រូវប្រើជីអាមូញ្ញូមស៊ុលផាតក្នុងកំរិតពី ១០០ ទៅ ១៥០ ក្រាម ក្នុង១ដើមដោយដាក់ជុំវិញគល់ហើយក្នុងមួយឆ្នាំដាក់ពីរដង ។ ដាក់លើកទី១គឺក្រោយពេលដាំបានមួយខែនិងលើកទី២ គឺរយៈពេល ៦ ខែបន្ទាប់ពីការដាក់លើកទី១ ។ កំរិតជីដែលត្រូវប្រើគឺកើនឡើងទៅតាមអាយុកាលរបស់ដើមត្របែក ។ នៅពេលដែលត្របែកចាប់ផ្តើមផ្កាគឺត្រូវប្រើពី ៣០០ ទៅ ៥០០ ក្រាមនៃជីប្រភេទគ្រប់មុខតែកំរិតជាតិអាសូត និងប៉ូតាស្យូម ត្រូវមានច្រើនជាងគេ ។

៥ _ ការលួសមែក :

ការលួសមែកមានសារៈសំខាន់ណាស់ចំពោះដំណាំឈើហូបផ្លែ ។ ការលួស និងកាប់មែកចាស់ៗចេញផ្តល់ផលប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងដូចជា :

- ធ្វើអោយដើមលូតលាស់ល្អជាងធម្មតា។
- បន្ថយជំរកសត្វល្អិត និង ជំងឺ ។
- បន្ថយភាពស៊ុបទ្រុបក្នុងចំការ ។
- ធ្វើអោយផ្លែធំជាងដើមដែលមិនបានកាប់មែកចាស់ ។ ការកាប់ដើមចាស់និងមែកចាស់ៗចេញអាចធ្វើក្នុងរយៈពេលពី ៣ ទៅ ៤ ឆ្នាំម្តង ។

៦_សត្វល្អិតនិងជំងឺ :

ក_សត្វល្អិត

ដំណាំគ្រប់ប្រភេទរមែងទទួលរងនូវការបំផ្លាញពីសំណាក់សត្វល្អិតចង្រៃជាដរាប ។ យ៉ាងណាមិញចំពោះដំណាំត្របែក ក៏ដូច្នេះដែរ សត្វល្អិតចង្រៃដែលបំផ្លាញវាមានច្រើនប្រភេទណាស់ ។

_ ដង្កូវរុយចោះផ្លែ

នេះជាប្រភេទសត្វល្អិតចង្រៃដែលបំផ្លាញផ្លែ ។ ដង្កូវរបស់វាចោះចូលទៅក្នុងផ្លែទុំដែលធ្វើអោយយើងមិនអាចបរិភោគបាន ។ គេអាចបាញ់ថ្នាំ ម៉ាឡាចុងការពារពីរសប្តាហ៍មុនផ្លែទុំ ។

- សត្វល្អិតរាងដូចក្រម៍ Chinese wax seale :

វាបំផ្លាញនៅលើស្លឹក មែកនិងមែកតូចៗ ។ ការបំផ្លាញខ្លាំងរបស់វា បណ្តាលអោយស្លឹកឡើងស្ងួត និងមិនសូវមានផ្លើរមានផ្លែតូចៗ ។

វិធានការណ៍:

មធ្យោបាយការពារ គឺបាញ់ថ្នាំគីមីកសិកម្មប្រភេទម៉ាឡាចុង នៅពេលឃើញការបំផ្លាញលើកដំបូង ។ គេអាចបាញ់ថ្នាំកំចាត់បានដែរ ដោយថ្នាំម៉ាឡាចុង ឬ ថ្នាំគីមីកសិកម្មដ៏ទៃទៀត ។ ត្រូវកាប់មែកដែលរងការបំផ្លាញចេញ រួចដុតឬកាប់ចោល ។

- សត្វចាបនិងជ្រើង : នេះក៏ជាឧបសគ្គមួយសំរាប់ដំណាំត្របែកដែរក្រៅពីសត្វល្អិត ព្រោះវាបំផ្លាញផ្លែដែលទុំ ។

វិធានការណ៍ :

- រុំផ្លែនឹងក្រដាស់ឬថង់ប្លាស្ទិកព្រោះផ្លែត្របែកទុំសាយក្លិនក្រអូបដែលអាចទាក់ទាញពួកសត្វទាំងនេះ ។
- ប្រមូលផលអោយទាន់ពេលវេលា ដោយកុំទុកអោយទុំពេកនៅលើដើម។

ខ- ជំងឺ : គេសង្កេតឃើញមានជម្ងឺខ្លះៗចំពោះដំណាំត្របែក ។

- ស្នាមអុចៗនៅលើផ្លែនិងស្លឹក :

គឺជាការបង្ករឡើងដោយសារពួកសែប៉ារាស៊ីត ។ ជំងឺនេះច្រើនកើតឡើងដោយនៅពេលអាកាសធាតុសើមខ្លាំងដែលជាហេតុធ្វើអោយផ្លែមានស្នាមអុចៗខុសពីធម្មតា ។

វិធានកាណ៍:

- អាចប្រើថ្នាំ ហ្វានជីសាយ ដែលមានជាតិស្ពាន់ធ័រ ។
- អង់ត្រាកណូសឺជម្ងឺរលួយនៅលើផ្លែ :បណ្តាលមកពីមេរោគពពួកផ្សិត ។

រោគសញ្ញាមានពីរយ៉ាងគឺ :

១-ការលេចចេញនៅចំនុចដូចក្រម៍ដំបៅអុចៗពេញសំបកផ្លែ ។ កន្លែងអុចៗនោះមូលស្ងួតហើយកាន់តែរាលដាលធំឡើងៗ ។ លើកលែងតែការរាលដាលមានតិចតួចវាមិនសូវជះឥទ្ធិពលទៅលើភាពខាងក្រៅនៃផ្លែប៉ុន្មានទេក្នុងករណីនេះផ្លែដែលបង្កឡើងដោយជម្ងឺនេះអាចធ្វើអោយផ្លែមានទំហំតូចកំពឹកកំពក និងបន្ទាបមកក្រៀម ។

២-ជម្ងឺបង្កដោយអង់ត្រាកណូសមួយទៀត រីនៅកន្លែងដុំបៅអុចៗនោះរលួយ ។ គេអាចមើលឃើញការបំផ្លាញនេះចំពោះផ្លែទុំតែប៉ុណ្ណោះ ។ នៅក្នុងលក្ខខ័ណ្ឌអាកាសធាតុសើមខ្លាំងគេអាចមើលឃើញស្ព័រជា

ច្រើនពណ៌ត្នូឡាបព្រលែតនៅលើមុខដំបៅរលួយអុចៗនោះ ។ ស្ព័រនេះអាចចំលងទៅរុក្ខជាតិដំទៃទៀតរឺ ផ្លែដ៏ទៃ ទៀតបាន ។

វិធានការណ៍ : ប្រើថ្នាំគីមីកំចាត់ជម្ងឺផ្សិតបាញ់ទៅលើដើមរឺអាចប្រើល្បាយកំបោរសនិងសាច់ជូរខៀវក៏បានដែរ ។

III- ការប្រមូលផល :

ជាទូទៅត្របែកចាប់ផ្តើមផ្លែក្នុងកំឡុងពេលពី ២ ទៅ៣ ឆ្នាំក្រោយពេលដាំ ។ ការប្រមូលផលច្រើនធ្វើដោយដៃឬទុំពូក ។ នៅប្រទេសជឿនលឿនមួយចំនួនដូចជាប្រទេសថៃ ហ្វីលីពីន ផ្លែត្របែកទុំគេយកទៅកែច្នៃទៅជាទឹកផ្លែឈើកំប៉ុងដែលប្រជាជនភាគច្រើននៅលើពិភពលោកនិយមចូលចិត្ត ។

ដំណាំខ្នុរ (Jackfruit)

ដំណាំខ្នុរមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ Artocarpus heterophyllus lam ស្ថិតក្នុងសណ្ឋាន Moraceae រឺ Mulberry ។ ដំណាំនេះត្រូវបានគេនិយមដាំនៅតំបន់ត្រូពិច ។ ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស Jackfruit ឈ្មោះជាភាសាបារាំង Jack ។ ដំណាំខ្នុរមានដើមកំណើតនៅភាគខាងលិចប្រទេសឥណ្ឌា ។ ដំណាំខ្នុរមានពីរប្រភេទ គឺៈខ្នុរណាំង និងខ្នុរបាយស្រោ ។

សមាសធាតុនៅក្នុងផ្លែខ្នុរចំនួន ១០០ក្រាម នៃផ្នែកដែលអាចហូបបាន :

សមាសធាតុ		ផ្លែ		គ្រាប់
		នៅខ្ចី	ទុំ (សាច់)	
សំណើម	ភាគរយ	៨៥,២	៧២,៤	៥៧,៦
ថាមពល	កាឡូរី	៥១	៩៧	១៤៣
ប្រូតេអ៊ីន	ក្រាម	២,០	១,៤	៥,៦
ប្រេង	ក្រាម	០,៦	០,៤	០,៦
កាបូនអ៊ីដ្រាត	ក្រាម	១១,៥	២៤,០	៣៤,៩
សែលុយឡូស	ក្រាម	២,៦	០,៨	១,៤
កាល់ស្យូម	មីលីក្រាម	៥៣	២៣	២៣
ផូស្វ័រ	មីលីក្រាម	២០	១៨	៨០
ដែក	មីលីក្រាម	០,៤	១,១	០,៨
សូដ្យូម	មីលីក្រាម	៣	២	៣
ប៉ូតាស្យូម	មីលីក្រាម	៣២៣	៤០៧	៦៧៣
វីតាមីនអា	I.U	៣០	១៧៥	-
វីតាមីនសេ	មីលីក្រាម	១២	៥	១

I_លក្ខណៈរូប :

ដើម : ខ្នុរគឺជារុក្ខជាតិដែលមានស្លឹកបៃតងជានិច្ច ។ ដើមមានទំហំល្មមមានកំពស់ពី៨ទៅ ១៥ ម ហើយរាងមូលឈត្រង់មិនសូវបែកមែកសាខា ។ ដើមខ្នុរមានសំបកពណ៌ប្រផេះត្នោត និងមានជ័រពណ៌សហូរចេញពីដើមនៅពេលគេកាប់វា ។

ស្លឹក : ស្លឹកខ្នុរក្រាស់ថិតនៅឆ្លាស់គ្នាលើមែកនិមួយៗនិងមានរាងមូលទ្រវែង ។ ស្លឹកផ្នែកខាងលើមានសភាពរលោងពណ៌បៃតងចាស់ឯផ្នែកខាងក្រោមមានពណ៌បៃតងខ្ចីស្រអាប់ ។ ទំហំស្លឹកមានបណ្តោយប្រវែងពី ១០ ទៅ១៥ ស.ម និង ទទឹងពី ៥ ទៅ ១០ស.ម ។ ចំណែកឯស្លឹកខ្ចីមានពណ៌លឿងរឺបៃតងព្រលែត ។

ផ្លែ : ផ្លែខ្នុរមានសំបកក្រាស់ ពណ៌បៃតងព្រលែតនៅពេលខ្ចី និងពណ៌លឿងបៃតងនៅពេលទុំព្រមទាំងមានបន្លាស្រួចៗ ។ ទំហំនៃផ្លែធំរឺតូចអាស្រ័យទៅនឹងពូជ ។ ផ្លែមានរាងមូលទ្រវែងមានបណ្តោយប្រវែងពី២៥ ទៅ ៦០ស.ម និង អង្កត់ផ្ចិតពី២៥ទៅ៥០ស.ម ។ ផ្លែខ្នុរអាចមានទំងន់រហូតដល់ ៣៥ទៅ៥០ គ.ក្រ ។ ផ្លែខ្នុរទុំមានក្លិនក្រអូបរសជាតិផ្អែមប្រកបដោយទឹកដមយ៉ាងឆ្ងាញ់ពិសារ ។ ផ្លែខ្នុរទុំមានសាច់ក្រាស់ពណ៌លឿង ហើយមានគ្រាប់នៅខាងក្នុង ។ គ្រាប់ខ្នុរផ្ទុកទៅដោយអាមីដុង (ជាតិម្សៅ) ។ គ្រាប់ខ្នុរមានរាងមូលទ្រវែងបណ្តោយប្រវែងពី២,៥ ទៅ ៤,០ស.ម និង អង្កត់ផ្ចិតពី១,១ ទៅ ២,៣ ស.ម ។

II –លក្ខខ័ណ្ឌដីនិងអាកាសធាតុសមស្រប

ដើមខ្នុរអាចលូតលាស់បានល្អនៅតំបន់អាកាសធាតុត្រូពិចដែលមានទឹកភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់ ។ វាជាដំណាំដែលអាចដាំបានលើដីគ្រប់ប្រភេទ ។ ប៉ុន្តែដីដែលល្អបំផុតសំរាប់ដំណាំខ្នុរគឺដីមានជីជាតិនិងស្រោះទឹកល្អ ។

III-ការអនុវត្តនៅក្នុងថ្នាលបណ្តុះ

ការផ្សាំរឺបំបៅចំពោះដំណាំខ្នុលមិនសូវមានប្រសិទ្ធភាពប៉ុន្មានទេ ។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបគេនិយមដាំវាដោយគ្រាបវិញ ។

១_ការរៀបចំគ្រាប់ពូជនិងដំណុះ :

ការរៀបចំគ្រាប់សំរាប់ដាំគួរតែមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងល្អទៅនឹងដើមមេ ពោលគឺទំហំផ្លែ និងចំនួនគ្រាប់ ។ គ្រាប់ដែលយកចេញពីផ្លែត្រូវបកសំបកគ្រាប់ខាងក្រៅចេញរួចលាងទឹកអោយស្អាត ។ គ្រាប់សំរាប់ដាំគួរជ្រើសរើសគ្រាប់ដែលមានទំហំធំព្រោះតាមការសិក្សាកន្លងមកបានបង្ហាញថាគ្រាប់ដែលមានទំហំធំ ហើយធ្ងន់មានដំណុះ និងគុណភាពល្អជាងគ្រាប់ដែលមានទំហំតូច ។ គ្រាប់ដែលយកចេញពីផ្លែភ្លាមអាចយកទៅដាំភ្លាម ។ តាមការសិក្សា

នៅប្រទេសឥណ្ឌាបានបង្ហាញថា គ្រាប់ខ្នុរដែលយកចេញពីផ្លែហើយក្រយកទៅដាំនោះភាគរយនៃដំណាំ និង ថយចុះ ឯការដុះពន្លកមានរយៈពេលយូរ។

២. ការបន្តពូជ :

ក. ការដាំដោយគ្រាប់:

ខ្នុរស្លិកនៅក្នុងក្រុមរុក្ខជាតិដែលដុះលូតលាស់ដោយគ្រាប់ ។ រីឯវិសាស្ត្រនៅក្នុងការផ្សាំ រឺបំប៉ៅមិនសូវទទួលបានជោគជ័យប៉ុន្មានទេ។ នៅប្រទេសជាច្រើនការដាំដោយគ្រាប់មានតំលៃថោកនិងមានលក្ខណៈងាយជាង ។

ខ. ការដាំដោយមែកផ្សាំរឺបំប៉ៅ:

តាមការសិក្សានៅប្រទេសភីលីពីនបានអោយដឹងថាលទ្ធផលល្អគឺការផ្សាំរឺបំប៉ៅលើមែកដែលមានទំហំពី ៣ ទៅ ៤,៥ស.ម ដោយជៀរសំបកប្រវែងពី១ ទៅ១,៥ស.ម រួចយកដីលាយលាមកសត្វស្ងួតមកបិទ ដោយយកក្រណាត់រឺស្រកីដូងមករុំអោយបានជិតល្អពីខាងក្រៅ ។ ស្រោចទឹកកន្លែងផ្សាំអោយសើមជានិច្ច ។ បើកន្លែងផ្សាំ ដុះឫសច្រើនល្មមត្រូវកាត់យកទៅផ្សាំក្នុងកន្ថោងរឺ យកទៅដាំក្នុងចំការតែម្តង ។

៣. ការថែទាំកូន:

នៅឆ្នាំដំបូង កូនខ្នុរមានការដុះលូតលាស់យឺត ។ នៅឆ្នាំបន្ទាប់វាអាចដុះលូតលាស់បានពី២ ទៅ ៣ ស.ម ក្នុងរយៈពេលមួយខែ ។ កូនខ្នុរអាចដុះលូតលាស់បានយ៉ាងល្អនៅដីគ្រប់ប្រភេទជាពិសេសប្រភេទដីកន្តែងល្បាយដីឥដ្ឋមានជីជាតិ ។ ជាការប្រសើរយើងចាំបាច់ត្រូវប្រើប្រាស់ជីកំប៉ុស្ត៍ រឺ ជីលាមកសត្វលាយជាមួយដីមុនដាំកូនខ្នុរ ហើយត្រូវស្រោចស្រពទឹកអោយបានគ្រប់គ្រាន់។ត្រូវបន្ថែមជីអាសូតថែមទៀតក្នុងរយៈពេលពី ២ទៅ៣ ខែម្តង។

IV-ការអនុវត្តន៍បច្ចេកទេសដាំដុះ :

១. ការរៀបចំដី :

មុននឹងដាំកូនខ្នុរយើងត្រូវរៀបចំដីអោយបានល្អដោយកាប់ដីអោយបានជ្រៅ បន្ទាប់មកយើងត្រូវកាប់រណ្តៅដែលមានទំហំមធ្យម ។ ការរៀបចំដីគួរតែធ្វើឡើងនៅដើមរដូវភ្លៀងងាយស្រួលក្នុងការដាំកូន ។

២. ការដាំ :

មុននិងដាំកូនខ្នុរត្រូវប្រព្រឹត្តឡើងនៅពេលព្រឹកឬពេលល្ងាច។ មុននឹងដាំកូនខ្នុលរក្នុងការណ្តៅត្រូវលាយច្របល់ជីធម្មជាតិជាមួយនឹងដីបាតរណ្តៅ ។ ការដាំកូនខ្នុរត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រុងប្រយត្ន័ជៀសវៀងធ្វើអោយដាច់ឬបាក់ឫស ។ នៅក្នុងថ្នាលមិនត្រូវទុកឫសកំណើតរបស់វាអោយលូតលាស់វែងរហូតដល់ធ្លុះកន្ថោងឬធុងបណ្តុះនោះទេ ។ មុននឹងដាំគួរកាត់ស្លឹកចាស់ពាក់កណ្តាលចេញដើម្បីបន្ថយការរំហួតទឹកក្នុងដើម ។ ការកាត់ស្លឹកនេះគួរតែ

ធ្វើឡើងនៅពេលដែលកូនខ្នុរនៅក្នុងថ្នាល្អឹងកន្ទោង។
ការដាំគូនខ្នុរអាចអាចប្រព្រឹត្តទៅជារៀងរាល់ខែក្នុង លក្ខខ័ណ្ឌដីមិនស្ងួតស្ងួតក្រៀម ។ បន្ទាប់ពីដាំកូនរួចចាំបាច់ត្រូវស្រោចទឹក ។ ការដាំកូនកូនខ្នុរល្អបំផុតគឺនៅដើមរដូវវស្សាពីព្រោះយើងមិនចាំបាច់ស្រោចទឹក ។ ប៉ុន្តែនៅរដូវក្តៅវិញបន្ទាប់ពីដាំចាំបាច់ត្រូវស្រោចទឹកដោយប្រើធុងស្រោចទឹក រហូតដល់កូនខ្នុរលូត លាស់ល្អ។

៣_ ការដាំដំណាំចំរុះ :

នៅក្នុងចំការខ្នុរគេអាចដាំចំរុះលាយជាមួយដមណាំឈើហូបផ្លែដ៏ទៃទៀតបានដូចជា :ល្ហុង,កាហ្វេ ។ល។ គេក៏អាចដាំដំណាំយក ផលប្រចាំឆ្នាំផ្សេងៗទៀតបានដែរដូចជាពោត,សណ្តែក,ល្ង ហើយវាក៏ជាដំណាំគំរបដីដែរ ។ ការដាំដំណាំនៅចន្លោះកូនខ្នុរនឹងត្រូវបញ្ឈប់នៅពេលដែលកុនខ្នុរធំ ។

៤_ ការស្រោចស្រព :

ការស្រោចស្រពប្រព្រឹត្តិទៅភ្លាមបន្ទាប់បីដាំ ។ការស្រោចស្រពបន្តរហូដល់វាមានអាយុពី ១ ទៅ២ឆ្នាំ ។ បន្ទាប់មកការរេសាចស្របត្រូវបន្ថយ ។ នៅចុងរដូវភ្លៀងត្រូវគេកំទេចសំរាមរីស្លឹកឈើស្ងួតៗក្បែរគល់ដើម្បីការពារកុំអោយឆាប់ស្ងួតដី ។

៥_ ការដាក់ជី :

ការដាក់ជីអាចប្រព្រឹត្តទៅបន្ទាប់ពីដាំបានរយះពេល១ខែ ។បរិមាណដែលត្រូវដាក់គឺជីអាម៉ូញ៉ូមស៊ុលផាតចំនួនពី១០០ទៅ១៥០ក្រាមក្នុងមួយដើម នឹងដាក់ជីម្តងទៀតនៅពេល៦ខែបន្ទាប់ពីការដាក់លើកទីមួយ។ ចំនួននៃការដាក់ជីត្រូវកើនឡើងស្របទៅនិងការរីកធំធាត់របស់កូនរុក្ខជាតិ ។ នៅពេលដែលដើមខ្នុរចេញផ្កាផ្លែលើកដំបូងត្រូវដាក់ជីគ្រប់មុខចំនួនពី០,៥ ទៅ១គ,ក្រក្នុងមួយដើម ។ នៅពេលដែលដើមខ្នុរមានអាយុពី១៥ ទៅ ២០ឆ្នាំ ត្រូវដាក់ជីគ្រប់មុខចំនួនពី ២ទៅ ៣គ,ក្រ សំរាប់ខ្នុរមួយដើម ។

V-ការការពារសត្វល្អិតចង្រៃ និងជំងឺ

១_ ជំងឺ :

ដំណាំខ្នុរច្រើនរងការបំផ្លាញដោយជំងឺផ្សិតឈ្មោះ Rhizopus nigricans បណ្តលអោយរលួយផ្កា, ជម្ងឺផ្សិតពណ៏ផ្កាឈូក ឈ្មោះ C.salmonicolar និងជម្ងឺឈ្មោះ Rhizoctonia koleroga ធ្វើអោយផ្លែប្រេះ ។

វិធានការការពារ និង កំចាត់ :

កាប់មែក ស្លឹក និងផ្លែ ដែលកើតជំងឺនេះដុត រឺកប់ចោល រឺក៏អាចប្រើថ្នាំគីមីកសិកម្ម Cupravit រឺល្បាយកំបោរស−សាច់ជូរខៀវក៏បាន (Bordeaux mixture) ។

២. សត្វល្អិតចង្រៃ :

- **ដង្កូវរុយ** : ការបំផ្លាញដោយដង្កូវរុយច្រើនកើតមាននៅលើផ្លែ ។ ដំបូងរុយពងដាក់លើសំបកផ្លែខ្នុរ បន្ទាប់ ៥ ទៅ ៦ថ្ងៃក្រោយមកពងដង្កូវរុយញាស់ហើយស៊ីបំផ្លាញសាច់ខាងក្នុងផ្លែ ។ ផ្លែដែលត្រូវបំផ្លាញដោយសារដង្កូវរុយប្រហែលជា៥០% ហើយផ្លែត្រូវខូចជ្រុះនៅមុនពេលទុំ ។ ក្រោយពីបានបំផ្លាញ ៩ថ្ងៃ ដង្កូវក៏ស្ទូតចុះមកដីដោយ ខ្សែ របស់វាពេលនោះវាក៏ក្លាយជាដឹកក្នុងដី ។

វិធានការការពារ និងកំចាត់ :

ត្រូវបេះផ្លែដែលរងការបំផ្លាញនេះដុតចោល រឺបាញ់ថ្នាំម៉ាឡាថុងដើម្បីការពារចំពោះផ្លែខ្ចីៗ ។

VI-ការប្រមូលផល :

គេប្រើកាំបិត ឬកន្ត្រៃមុតកាត់ទងផ្លែដោយទ្រផ្លែទាំងមូលកុំអោយធ្លាក់មកដី ។ ចំពោះដើមខ្នុរដែលខ្ពស់ត្រូវកាត់ផ្លែដាក់ក្នុងកន្ត្រក ឬច្រកបាវសម្រូតខ្សែទំលាក់ចុះមកដីថ្នមៗ ។ ថ្វីត្បិតតែផ្លែខ្នុរធន់ និងការប៉ះទង្គិចក៏ដោយការធ្វើមិន អោយមានជាំនៅលើផ្លែជាការប្រសើរ ព្រោះយើងអាចលក់វាបានក្នុងតំលៃថ្លៃ ។

ដំណាំដូង (Coconut)

I– គោលបំណង :

ដូងបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍យ៉ាងច្រើនដល់មនុស្សជាតិដែលគេដាំពាសពេញពិភពលោកក្នុងគោលបំណងសំខាន់គឺដើម្បីយកផ្លែ ។ ក្រៅពីផ្លែដូងផ្នែកដ៏ទៃទៀតក៏ត្រូវបានមនុស្សយើងយកមកប្រើប្រាស់ដែរដូចជា ផ្កា គេអាចគៀបយកទឹកធ្វើជា ស្ករ ស្រា និង ទឹកខ្មេះជាដើម ។ ឫសវាគេអាចយកទៅធ្វើជាឱសថ ដើមវាធ្វើសំណង់បន្ទាប់បន្សំ ស្លឹកវាគេអាចដេរជាម្លូក ឬ ប្រកផ្ទះជាបន្ថោះអសន្នបាន ហើយកំពូលរីគមវាអាចយកមកធ្វើជាបន្លែបាន។ ល ។ ដូច្នេះដូងសមគេអោយឈ្មោះថាជារុក្ខជាតិប្រើប្រាស់បានមួយរយមុខបន្ទាប់ពីត្នោត ដែលកសិករយើងនិយមចូលចិត្តដាំជាងគេ ។

II- រុក្ខវិទ្យា :

១. ដើមកំនើត:

ភាគច្រើននៃដាំណាំសុតតែមានប្រភពដើមរបស់វា ។ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវរកឃើញពូជដែលដុះខ្លួនឯងនៅក្នុងព្រៃ ។ ក៏ប៉ុន្តែដំណាំដូងជាដំណាំមួយដែលប្លែកពីគេព្រោះគេពុំអាចដឹងកន្លែងកំណើតពិតប្រាកដរបស់វា។ គេប៉ាន់ស្មានថាប្រហែលវាមានដើមកំណើតនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហើយការប៉ាន់ស្មាននេះគេចាត់ទុកថាអាចត្រឹមត្រូវច្រើនរហូតដល់សព្វថ្ងៃ នេះ ។

២. លក្ខណៈពិសេស :

ដូងអាចមានកំពស់ ២៥ ទៅ៣០ ម៉ែត្រ។ តួដើមរលោងមានថ្នាំងជាកង់ៗ ហើយខាងគល់រីកធំ និងខាងចុងមានធាង និងស្លឹក ។ តាមប្រភេទពូជនិងកត្តាធាតុអាកាសក្នុងមួយឆ្នាំវាអាចបង្កើតស្លឹកថ្មីបានពី ១០ ទៅ ២០ ធាង ។ វាមាន ឫសតូច ហើយវែងចាក់ចេញពីគល់មានប្រវែងប្រមាណ១០ម៉ែត្រ ឫវែងជាងនេះ ។ ចំពោះ ដីឥដ្ឋ ឫសភាគច្រើនដុះនៅស្រទាប់ខាងលើជំរៅប្រហែល ៥០ស.មពីស្រទាប់ដីខាងលើ ប៉ុន្តែចំពោះដីខ្សាច់វាអាដុះចាក់ជ្រៅជាងនេះរហូតដល់មុខទឹកខាង ក្រោមដី ។ ផ្កាញី និងផ្កាឈ្មោលរបស់ដូងស្ថិតនៅស្រទាប់មួយ ។ នៅស្រទាប់ផ្កាមានស្មែងជាច្រើនតំរៀបជាជួរ ហើយនៅក្នុងស្មែងផ្កាមួយមានផ្កាញីមួយនៅខាងគល់ និងនៅខាងលើផ្កាញីបន្តរហូតដល់ចុងស្មែងគឺជាផ្កាឈ្មោល ។ តាមធម្មតានៅពេលវាបង្កកំណើតជាខូង គឺវាត្រូវការលំអងផ្សេងមករោយលើផ្កាញី ។ វាអាចមានផ្លែពី១០ ទៅ១៥ ផ្លែក្នុងមួយធ្លាយ ។ ផ្លែវារុំព័ទ្ធទៅដោយសំបក ឫស្រកីហើយមាន

ត្រលោករឹងគ្របដណ្តប់សាច់ផ្លែដូងពណ៌ស ។ ចន្លោះពីពេលចេញផ្ការហូតដល់ផ្លែទុំអាចមានរយៈពេលពី ១០ទៅ ១២ ខែ ។

III- អេកូឡូស៊ី ឬ បរិស្ថានវិទ្យា :

គឺជាការសិក្សាអំពីទំនាក់ទំនងជាមួយធម្មជាតិ ឬ មជ្ឈដ្ឋានតំរូវការជុំវិញរបស់រុក្ខជាតិនេះ ។

១. ធាតុអាកាស :

ការលូតលាស់របស់ដូងសមស្របមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងអាតុអាកាសដូចតទៅ :

ក. ទឹកភ្លៀង :

របបទឹកភ្លៀងសមស្របសំរាប់ដូងគឺប្រមាណ១២០០ម.ម ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែវាអាចដុះបានល្អដែរនៅតំបន់ដែលមានកំពស់ទឹកភ្លៀង ២០០០ទៅ ២៤០០ ម.ម ក្នុងមួយឆ្នាំ ។

ខ. សីតុណ្ហភាព : សីតុណ្ហភាពជាមធ្យមសំរាប់លូតលាស់ពី ២០ ទៅ ៣៨ អង្សាសេ ។

គ. កំដៅថ្ងៃ : កំដៅថ្ងៃវែងកាន់តែល្អប្រសើរដល់ការលូតលាស់ពី និងទិន្នផល ។

ឃ. សំណើម : ដូងត្រូវការសំណើមខ្ពស់រហូតដល់ពី ៨០ ទៅ ៩០ភាគរយ ។ កំរិតទាបបំផុតក្នុមួយខែយ៉ាងហោចណាស់ក៏ត្រឹម ៦០ %ដែរ ។ ការដាំដុះនៅក្បែរមាត់សមុទ្រមិនមែនជាការចាំបាច់ទេ តែជាតិអំបិលអាចជួយសំរួល ដល់ការលូតលាស់សំរាប់ដំណាំដូងបានល្អប្រសើរជាងតំបន់ដ៏ទៃទៀត ។

២. អំពីដី :

ដូងត្រូវការដីធូរជ្រៅនិងស្រោះទឹកល្អដូចជាដីនៅជិតដងទន្លេ ឬសមុទ្រ ។ ដីល្បាប់លាយដីឥដ្ឋមានជីជាតិ និងមាន pH ក្រោម៤,៥ ជាប្រភេទដីដ៏ប្រសើរបំផុតសំរាប់ដំណាំដូង ។

IV- បច្ចេកទេសដាំដុះ :

១. ការជ្រើសរើសពូជ :

ផ្លែដូងសំរាប់យកមកធ្វើពូជត្រូវជ្រើសរើសចេញពីក្នុងធ្លាយដែលមានផ្លែច្រើន និងជាប្រភេទពូជដែលមានផ្លែច្រើនសាច់ក្រាស់ ហើយជ្រើសរើសផ្លែដែលធំៗហើយទុំល្អ មុននឹងយកផ្លែដូងពូជទៅបណ្តុះយើងត្រូវយកផ្លែដូងទាំងនោះទៅទុកនៅកន្លែងមួយក្នុងម្លប់កុំអោយត្រូវភ្លៀង ហើយអោយមានខ្យល់ចេញចូលល្អគឺនៅពេលដែលយើងចាប់អង្រួនវា យើងឮស្វរសំលេងទឹកយ៉ាងច្បាស់ ។

២. ការបណ្តុះ :

មុននឹងដាំគេត្រូវយកផ្លែដូងទៅបណ្ដុះសិន ។

ភាគច្រើនដូងមុននិងយកទៅដាំក្នុងចំការជាទ្រង់ទ្រាយធំ

គេមិនត្រឹមតែយកទៅដាក់បណ្ដុះប៉ុណ្ណោះទេគឺបន្ទាប់ពីដាក់បណ្ដុះនៅនឹងកន្លែងមួយពី ៤ ទៅ ៥ អាទិត្យរហូតដល់ដុះពន្លកចេញបន្តិចគេត្រូវយកវាទៅរៀបក្នុងថ្នាលជារាងត្រីកោណចន្លោះពីជ្រុងមួយទៅជ្រុងមួយប្រវែង ៦០ស.ម ក្នុងរយៈពេលពី ៤ ទៅ ៥ ខែ ទើបគេគាស់យកទៅដាំនៅក្នុងរណ្ដៅដែលបានត្រៀមរួចមកហើយ ។

វិធីសាមញ្ញមួយក្នុងការធ្វើថ្នាល និងបណ្ដុះផ្លែដូង

យើងត្រូវជ្រើសរើសទីកន្លែងបណ្ដុះដែលនៅជិតប្រពទឹកដូចជា ក្បែរពាងទឹក. ក្បែរអណ្ដូងទឹក .ក្បែរត្រពាំង ។ ល។ ប្រកាសំខាន់បំផុត ហើយត្រូវចងចាំនោះគឺត្រូវជ្រើសរើសរកជ្រុងដែលធំជាងគេដាក់នៅលើ ។ ផ្លែដូងមានបីជ្រុងព្រោះនៅពេលយើងបកសំបកចេញយើងនឹងឃើញភ្នែកវាក៏មានបីដែរ ភ្នែកពីរខ្វាក់ (គ្មានវន្ធ) ភ្នែកមួយមានវន្ធ ។ ផ្នែកមានវន្ធនេះហើយដែលជាកន្លែងពន្លកដុះចេញគឺចិតនៅចំជ្រុងដែលធំជាងគេនោះឯង ដូច្នេះបើយើងបណ្ដុះដោយដាក់ជ្រុងធំនៅខាងលើ នោះពន្លកនិងដុះចេញបានត្រង់ល្អហើយធ្វើអោយដូងមានកម្លាំងលូតលាស់បានល្អប្រសើរ ។

សេចក្ដីបញ្ជាក់ :

គួរកត់សំគាល់ថាកសិករយើងភាគច្រើនពេលយកកូនដូងទៅដាំពុំបានគិតគូពីអាយុ របស់កូនដូងនោះទេ ។ ការដាំកូនដូងនៅតូចពេកឬធំពេកអាចបណ្ដាលអោយការដុះលូតលាស់របស់វាមានភាពមិនប្រក្រតី ។ កូនដូងដែលល្អគឺត្រូវមានអាយុពី ៤ទៅ ៥ខែ គិតចាប់ពីពេលវាចេញពន្លកមក ។ ដូច្នេះបើការ ដាំដូង ប្រព្រឹតទៅនៅរដូវវស្សាគឺក្នុងខែ ពិសាខគួរចាប់បណ្ដុះវាពីខែមិគសិរ ឬខែចាយតូចមកទើបបានល្អ ។

៣_ការដាំ :

ក_ ការដាំជាទ្រង់ទ្រាយធំ : នៅលើដីចំការដែលទើបរានថ្មីគេមិនត្រូវដុតដើមឈើទាំងអស់ទេ ។ គេអាចប្រមូលដើម ឬ មែកធំៗមកតំរៀបជាជួរនៅតាមចន្លោះកូនដូងដោយដាំពពាយ កសណ្ដែកគ្របពីលើ ធ្វើយ៉ាងនេះអាចបង្កជាជីជាតិសំរាប់ដូង នៅពេលដែលឈើទាំងឡាយនោះពុករលួយ ។ ក្នុងផ្ទៃដី១ ហិកតាគេអាចដាំកូនដូង :

- សំរាប់ដូងពូជធំ ពី ១៤០ ទៅ ១៤៣ ដើម ។
- ចំពោះដូងពូជតូចវិញគឺ ១៦០ ដើម ។

យើងត្រូវដាំជារាងមុំចង្ក្រានឬត្រីកោណចំងាយពីដើមមួយទៅដើមមួយ ៥ ម៉ែត្រ និងចន្លោះជួរ ៧,៨០ ម៉ែត្រ សំរាប់ពូជដើមធំ ។ ចំពោះពូជដើមតូចចំងាយពីដើមមួយទៅដើមមួយទៀត ៣ ម៉ែត្រ និងចន្លោះជួរប្រមាណ

៧,៣០ ម៉ែត្រ ។ ជាទូទៅគេនិយមយកជួរដូងតាមទិសពីជើងទៅត្បូង ។ មិនត្រូវកប់កូនដូងអោយលប់គល់ ជ្រៅពេកទេគឺត្រូវលប់ពីលើផ្លែវាត្រឹមកំពស់ ៥ ស.ម ប៉ុណ្ណោះ ។

៣_ការដាំជាលក្ខណៈគ្រួសារ :

ការដាំជាលក្ខណៈគ្រួសារសំដៅយកការដាំក្នុងដីភូមិដ្ឋាន ឬតាមផ្លូវសាធារណៈ។ ប្រជារាស្រ្តខ្មែរយើងមានបច្ចេកទេសដាំដុះប្លែកៗពីគ្នា ។ ប៉ុន្តែកត្តាសំខាន់គឺការជីករណ្តៅមុននឹងដាំ ។ រណ្តៅដូងត្រូវមានទំហំ 0,៩ម៣ ឬ១ម៣ ។ នៅពេលជីកត្រូវបែងចែកអាចម៍ដីជាពីរផ្នែកគឺអាចម៍ដីជំរៅកន្លះម៉ែត្រខាងលើត្រូវដាក់ទៅមួយចំហាងដោយឡែកទៀត ។ រណ្តៅនេះត្រូវជីកទុកយ៉ាងតិចបំផុតមួយខែមុននឹងដាំ ។ ក្នុងចន្លោះពេលទុកចោលនោះយើងត្រូវឧស្សាហ៍ប្រមូលសំរាម ឬ កាកសំណល់ផ្សេងៗមកចាក់ចោលក្នុងរណ្តៅនោះដើម្បីធ្វើជាជី ។ នៅពេលដាំកូនដូងយើងត្រូវលុបដីដោយយកអាចម៍ ដីផ្នែកខាងលើមុនហើយ លាយច្របល់ជាមួយជីបាតរណ្តៅបើសិនមិនគ្រប់គ្រាន់ទេទើបយកអាចម៍ដីនៅមួយចំហៀងទៀតមកលុបបន្ថែម ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាបទពិសោធន៍មួយចំនួនរបស់កសិករដែលដាំដូងបានទទួលលទ្ធផលយ៉ាងល្អប្រសើរ :

_បទពិសោធន៍ទី១: រណ្តៅដែលបានដាក់ជីធម្មជាតិរួចហើយមុននឹងដាំកូនដូង គាត់រើសកូនដុំថ្មតូចៗប៉ុនកជើង យកមកដាក់បំពេញរណ្តៅនោះរួចទើបគាត់យកកូនដូងមកដាក់ពីលើហើយលុបដីតែម្តង ។

_ បទពិសោធន៍ទី ២ : គាត់យកកូនក្រឡូ ឬឌីទិនដាក់អំបិលអោយជិតពេញហើយចងគ្របមាត់ដោយក្រណាត់អោយជិតរួចយកទៅដាក់ក្នុងរណ្តៅនោះអោយមានកំពស់ល្មមដាំកូនដូងពីលើបានរួច ទើបលុបដី ។

៤_ការថែរទាំ : គេតែងតែនិយមថា ដូងដែលដាំបានល្អគេនឹងនៅទីកឃើញអស់មួយជីវិត ។ ដូងល្អអាចអោយផលក្នុងឆ្នាំទី ៤ រឺទី៥ ។ ចំនែកដើមដូងដែលដុះមិនល្អវិញអាចរហូតដល់ឆ្នាំទី ១០ ទៅ ដល់ ១១ ទើបអោយផលហើយជាផលដែលមិនជាទីពេញចិត្ត ។ ក្នុងការដាំជាចំការធំៗគេអាចជួសកូនដែលងាប់នៅដើមរដូវវស្សាក្នុងឆ្នាំបន្ទាប់មកគេអាចធ្វើត្រឹមតែ២ដងជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ជាការល្អបន្ទាប់ពីជំរះសំអាតស្មៅ ហើយត្រូវយកចំបើងគ្របគល់ដូងដើម្បីរក្សាសំណើមបានយូរ ។ បើសិនជាយើងមានដាំពពួកឡេគាម ដូចជាពពួកសណ្តែក ឬអង្ករដីជាដើម ហើយវាដុះក្រាស់ពេកយើងក៏ត្រូវដកវាចោលខ្លះដែរ ។ ចំពោះស្លឹកដូងដែលងាប់ហើយជ្រុះមកក្រោមត្រូវរើសវាមកគរតាមចន្លោះជួរដើម្បីអោយវារលួយទៅជាជីព្រោះស្លឹកទាំងឡាយនោះពុំសូវមានគ្រោះថ្នាក់ក្នុងការបង្កើតពពួកសត្វល្អិតចង្រៃបំផ្លាញវាទេ ។

៥_ការដាក់ជី :

ក_ជីសរីរាង្គ : គេអាចដាក់ជីអាចម៍គោពី ៥០គក្រ ទៅ១០០គ,ក្រ ក្នុងមួយដើមក្នុងមួយឆ្នាំ ។ គេត្រូវដាក់ជីទាំងនេះនៅក្នុងរណ្តៅដែលនៅចន្លោះជួរ ។ គេក៏អាចប្រើជីស្រស់បានដែរដែលដាំនៅតាមចន្លោះជួរទុកដូចជាការគ្របដីផង ។

ខ_ជីគីមី : ជីគីមីត្រូវប្រើប្រាស់ទៅតាមអាយុកាលរបស់ដូង ធាតុអាកាស និងប្រភេទដី ។ គេមិនអាចកំណត់រូបមន្តដាក់ជីគីមីលើដំណាំដូងជាទូទៅបានទេ ។ តាមធម្មតាជីគីមីត្រូវដាក់តាមរណ្តៅជំរៅប្រហែលពី ៣០ ទៅ ៥០ស,ម ចំងាយពី គល់ពី០,៥ ទៅ ២ មែត្រដោយយោងទៅតាមអាយុកាលនៃដូង ។ ត្រូវជៀសវាងការដាក់ជីអោយប៉ះនឹងគល់ចំពោះ ដូងដែលនៅតូច ។

ខាងក្រោមនេះជាឧតហាណ៍នៃការដាក់ជីនៅទ្វីបអាហ្វ្រិកគិតជា គ,ក្រក្នុងមួយដើម :

អាយុកាល (ឆ្នាំ)	អាសូត (N) អាម៉ូញ៉ូមស៊ុលផាត គីឡូក្រាម	ផូស្វ័រ (P) បីកាលស៊ីកផូស្វាត គីឡូក្រាម	ប៉ូតាស្យូម (K) គីឡូក្រាម គីឡូក្រាម	ម៉ាញ៉េស្យូម (Mg) គីឡូក្រាម
០	០,២០០		០,១០០	០,១០០
១	០,៣០០	០,២០០	០,១០០	០,២០០
២	០,៥០០		០,៤០០	០,៣០០
៣	១,០០០	០,៤០០	០,៥០០	០,៤០០
៤			០,៧០០	០,៥០០
៥		០,៦០០	១,០០០	០,៧៥០
៦			១,៥០០	១,០០០
ឡើងទៅ		០,៦០០	១,៥០០	១,០០០

ការដាក់ជីគីមីលើដំណាំដូងអាចអនុវត្តបានពីរដង ។ លើកទី១ គឺនៅដើមរដូវវស្សាក្នុងកំឡុង ខែចេត្រ ឬ ពិសាខលើកទីពីរនៅចុងរដូវភ្លៀង គឺក្នុងខែអស្សុជ ឬកក្តិក ។

ដំណាំឳឡឹក (water milong)

ឳឡឹកគឺជាដំណាំមួយប្រភេទដែលគេនិយមដាំ និងបរិភោគ ។ ជាទូទៅគេច្រើនបរិភោគផ្លែដែលទុំ ប៉ុន្តែគេក៏អាចយកផ្លែខ្ចីធ្វើជាបន្លែស្លបានដែរ ។ ឳឡឹកជាប្រភេទដំណាំវល្លិ ហើយកសិករអាចដាំដំណាំនេះបានស្ទើរពេញមួយឆ្នាំ ។ ដើមឳឡឹកមានសភាពភ្ជាប់ដោយថ្នាំង ។ ថ្នាំងនីមួយៗអាចដុះចេញស្លឹក ឫស ខ្នែង ព្រម ទាំងមានផ្កាញី និងផ្កាឈ្មោល ។ ឳឡឹកដែលយើងធ្លាប់ស្គាល់មានបួនប្រភេទគឺ :

- ឳឡឹកយកសាច់
- ឳឡឹកយកគ្រាប់
- ឳឡឹកយកផ្លែខ្ចី
- ឳឡឹកព្រៃ

ប៉ុន្តែយើងសិក្សាតែអំពីឳឡឹកយកសាច់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ដំណាំឳឡឹកស្ថិតនៅក្នុងអំបូរគ្រួសារ(គូរគូប៊ីតាសេ) ដូចដំណាំល្ពៅ ននោង ត្រសក់ និងម្រះដែរ ដូច្នេះការដាំដុះក៏ប្រហែលៗគ្នាដែរ ។

I. តំបន់ដាំដុះដំណាំឳឡឹក

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើង គេសង្កេតឃើញមានកសិករដាំដំណាំឳឡឹកច្រើននៅតាមតំបន់មាត់ទន្លេ ដូចជានៅតំបន់ដីល្បាប់តាមបណ្តោយទន្លេមេគង្គ និងតាមតំបន់បណ្តោយទន្លេបាសាក់ ។ ហើយគេក៏អាចដាំបាននៅតាមតំបន់ខ្ពង់រាប ឬតំបន់ភ្នំមួយចំនួនបានផងដែរ អាស្រ័យទៅតាមរដូវកាល ។

II. រដូវកាលដាំដុះ

គេអាចដាំឳឡឹកបានពីររដូវ គឺរដូវវស្សា និងនៅរដូវប្រាំង ។ ការដាំឳឡឹកនៅរដូវប្រាំងបានសមស្របបំផុតគឺនៅចន្លោះពីខែតុលា ដល់ខែកុម្ភៈ។ ចន្លោះការដាំនៅរដូវវស្សាវិញអាចដាំបានល្អនៅចន្លោះខែ ឧសភា ដល់ខែសីហា ។ ភាគច្រើនការដាំនៅរដូវវស្សាតំបន់ខ្ពង់រាបរឺតំបន់ដីខ្ពស់ ។ ចំពោះដីតំបន់ជុំវិញមាត់ទន្លេការដាំឳឡឹកនៅរដូវវស្សាមិនបានល្អទេ ព្រោះដីមានសំណើមជោគជាំខ្លាំងពេក ឬបណ្តាលមកពីកត្តាចង្រៃមួយចំនួនទៀតដូចជាជំងឺ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញជាដើម ។

III. រយៈពេលផ្តល់ផល

អាស្រ័យទៅតាមពូជ និងរដូវដាំដុះ ។ ជាទូទៅ ចំពោះពូជស្រាលអាចប្រមូលផលបាន រយៈពេល ៦៥ថ្ងៃក្រោយពេលដាំ ។ ពូជមធ្យមប្រមូលផលក្រោយពេលចាប់ដាំពី ៧៥ ទៅ ៨០ថ្ងៃ ។ ចំណែកប្រភេទពូជធ្ងន់អាចប្រមូលផលបានពី ៩០ ទៅ ៩៥ថ្ងៃក្រោយពេលចាប់ដាំ ។ ការដាំឪឡឹកនៅរដូវត្រជាក់អាចទទួលផលជាងការដាំនៅរដូវក្តៅ ។

IV. ពូជឪឡឹក

ក្រៅពីពូជក្នុងស្រុកដែលកសិករយើងនិយមដាំ មានពូជឪឡឹកមួយចំនួនទៀតជាពូជនាំចូលមកពីប្រទេសថៃ និងវៀតណាម ។ ពូជទាំងនោះមានច្រើនប្រភេទ និងមានឈ្មោះខុសៗគ្នាអាស្រ័យទៅតាមការផលិតរបស់ក្រុមហ៊ុនផលិតពូជដំណាំជាអ្នកដាក់ឈ្មោះឱ្យ ។

V. លំដាប់លំដោយបច្ចេកទេសដាំដុះ

១-ការរៀបចំដី

យើងអាចរៀបចំដីដាំឪឡឹកបានតាមច្រើនរបៀបអាស្រ័យទៅតាមប្រភេទដី ។ ចំពោះដីល្បាប់ដីល្បាយខ្សាច់ខ្មៅ រឺខ្សាច់អណ្តែង គេត្រូវធ្វើការភ្ជួរដីឱ្យបាន ២-៣ដង រឺដាំក្រោយពេលប្រមូលផលស្រូវរួច ។ ការភ្ជួរ-រាស់ដីនេះធ្វើឡើងតិច ឬក៏ច្រើនដងអាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់ដីដែលយើងនឹងត្រូវធ្វើការកាំដុះនៅលើនោះពោលគឺ ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យដីបានម៉ត់ល្អ និងស្អាតគ្មានស្មៅចង្រៃ ។ មុននឹងភ្ជួរ-រាស់គេត្រូវពិនិត្យស្ថានភាពសំណើមរបស់ដី។ ដីដែលសើមខ្លាំងពេក ឬក៏ស្ងួតពេកយើងពុំអាចភ្ជួរ-រាស់បានល្អឡើយ ដូចនេះត្រូវ អនុវត្តន៍ដូចខាងក្រោម:

- ចំពោះដីដែលសើមពេក ត្រូវហាលដីទុកឱ្យស្រស់ល្មមមុននឹងភ្ជួរ
- ចំពោះដីស្ងួតពេក ត្រូវស្រោចទឹកឱ្យសើមល្មមមុននឹងភ្ជួរ
- ដើម្បីឱ្យដីម៉ត់ល្អ ត្រូវភ្ជួរត្រឡប់ទិសផង និងក្នុងទិសដៅខ្វែងគ្នាផង
- បន្ទាប់ពីភ្ជួរ-រាស់ និង ហាលដីឱ្យបានស្ងួតល្អរួចមក គេត្រូវធ្វើរងសំរាប់ដាំដោយកាប់រណ្តៅដែលមានចន្លោះពីគុម្ពមួយ ទៅគុម្ពមួយទៀតប្រវែង ០.៥ម និងពីជួរមួយ ទៅជួរមួយប្រវែង ២ម ។ដំណាំឪឡឹកអាចដាំបានតាមវិធី ២យ៉ាងដូចខាងក្រោម:

ក. ការដាំគ្រាប់ផ្ទាល់

ការដាំឪឡឹកដោយគ្រាបលផ្ទាល់លើករងធ្វើឡើងនៅក្រោយពេលភ្ជួរ រាស់បានស្អាតល្អ ។ ត្រូវភ្ជួរឆ្វួតជាចង្អូរ ហើយដាក់ជីកំប៉ុស្ត ឬលាមកគោដែលពុកផុយល្អចំនួន ១គ.ក្រ លាយជាមួយជី ១៥-១៥-១៥ ចំនួន ១៥ក្រាម និងជីដេ អា ប៉េ (D.A.P) ចំនួន ៥ក្រាម ក្នុងមួយរណ្តៅ ។ ក្រោយពេលដាំរួចត្រូវគ្របចំបើង ឬគល់ជញ្ជ្រាំង ឬស្មៅងាប់លើគុម្ព របស់វា ដើម្បីរក្សាសំណើម និងជីឱ្យបានយូរ ។

ខ. ការបណ្តុះកូនក្នុងកន្ទោង

ក្រៅពីការដាំគ្រាប់ផ្ទាល់ គេអាចបណ្តុះកូនឪឡឹកនៅក្នុងកន្ទោងដែលធ្វើអំពីស្លឹកត្នោត ឬស្លឹកចេកដោយតំរៀបកន្ទោងជាជួរដាក់នៅទីកន្លែងដែលមានពន្លឺគ្រប់គ្រាន់ ។យកដីល្បាប់មានជីជាតិឬដីដំបូកមកលាយច្របល់បញ្ចូលគ្នាជាមួយជីកំប៉ុស្ត ឬជីលាមកគោដែលស្ងួត ឱ្យបានសព្វ (ប្រើដី ១ភាគ កំប៉ុស្ត ១ភាគ ឬដី ២ភាគ កំប៉ុស្ត ១ភាគ បើពុំមានជីកំប៉ុស្តគ្រប់គ្រាន់) ។ មុនដាក់គ្រាប់ពូជបណ្តុះក្នុងកន្ទោងត្រូវហាលថ្ងៃឱ្យបាន ១ម៉ោង បន្ទាប់មកយកគ្រាប់ពូជ ទៅខ្ទប់នឹង ក្រណាត់អំបោះ ឬស្បៃត្រាំទឹករយៈពេល ២ម៉ោង រួចយកទៅផ្អាប់រយៈពេល ៦ម៉ោងទៀត រួចយកទៅកប់ក្នុងលាមកគោ ឬលាមកក្របីស្រស់ចំនួន ២ថ្ងៃ ។ ពេលឃើញគ្រាប់ពូកដុះពន្លកទើបយកទៅដាំក្នុងកន្ទោង ដែលបានដាក់ដីល្បាយរួចជា ស្រេច ។ ដាក់គ្រាប់ពូជមួយគ្រាប់ក្នុងមួយកន្ទោងហើយរោយដីម៉ត់គ្របលើគ្រាប់ពូជបន្តិចផង ។ ត្រូវស្រោចទឹកមួយថ្ងៃ ២ដង(ព្រឹក-ល្ងាច) ពេលកូនឪឡឹកមានអាយុ១០ថ្ងៃយើងអាចយកកូនបណ្តុះនេះទៅដាំលើរងបាន ។

២- ការដាក់ជីបំប៉ន

ក្រោយពេលដាំបាន ១០ថ្ងៃត្រូវប្រើជីអ៊ុយរ៉េចំនួន ២០ក្រាម និងជីផូស្វាត ៣០ក្រាមលាយជាមួយទឹក ៨លីត្រ ស្រោចលើឪឡឹក ២០គុម្ព ។ រយៈពេល ៧ថ្ងៃម្តងត្រូវស្រោចជីកំប៉ុស្តចំនួនមួយកំប៉ុងទឹកដោះគោក្នុងមួយគុម្ពរួចស្រោចទឹកលាងភ្លាម ។

រយៈពេល ២០ថ្ងៃ ក្រោយពីពេលដាំ ដាក់ជី ១៥-១៥-១៥ លាយជាមួយជីដេ អា ប៉េ ចំនួន ២០ក្រាម ដាក់តាមគុម្ព ។

ការដាក់ជីបំប៉នចុងក្រោយគឺជីប៉ូតាស្យូមក្លរួ (KCl) ចំនួន ០.៥ក្រាម ទៅ ១០ក្រាម ក្នុងមួយគុម្ព ។

៣- ការការពារដំណាំទល់នឹងកត្តាចង្រៃ

ជាទូទៅដំណាំឪឡឹកច្រើនជួបប្រទះជាញឹកញាប់ នូវជំងឺក្រាម្សៅលើស្លឹក(Powery Mildew) ។ ជំងឺនេះ តែងតែកើតឡើងលើពពួកដំណាំគ្រួសារតែមួយដូចគ្នា គឺដំបូងមានចំណុចផ្សិតតូចៗនៅលើស្លឹកក្រោយមកផ្សិត ក៏រីករាលដាល ពេញលើផ្ទៃស្លឹក ធើឱ្យដំណាំប្រែពណ៌ក្រហម- ត្នោត ហើយខ្លោចស្លឹក ។

គេអាចប្រើថ្នាំមួយចំនួនដូចជា Bavistin, Cosan,, Captan, កំរិត ១ក្រាម លាយទឹក ១លីត្របាញ់ នៅពេលឃើញ រោគសញ្ញានេះទើបកកើត ។

- ជំងឺជាំស្លឹក ឬផ្លែ :

ជាជំងឺដែលបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Colletorichum sp ដែលតែងតែរាតត្បាតបំផ្លាញលើផ្ទៃស្លឹក ស្ទើរគ្រប់រុក្ខជាតិ ។ ដំបូងគេឃើញចំណុចដែលបង្កដោយមេរោគ រីកធំឡើងៗហើយប្រេះស្ងួតផ្ទៃខាងៗ ជុំវិញជំងឺ មានភាពស្ងួតពណ៌ស ។ ជំងឺនេះធ្វើឱ្យឪឡឹកបន្ថយការលូតលាស់ ក្នុងករណីកើតនៅលើដើម ស្លឹក ។ ចំពោះករណីកើតនៅលើផ្លែ នឹងធ្វើឱ្យផ្លែឪឡឹកស្ងួតសំបកហើយផតចូល និងប្រេះត្រង់កន្លែងផតនោះ ។ វិធានការកំចាត់គឺ ប្រើថ្នាំប្រភេទ Dithane M-45 (Maneb) 0,2% រឺក៏ Z-78 (Zineb) 0,2% ចំនួន ៥ ទៅ ៧ថ្ងៃម្តងពេលលេចចេញរោគសញ្ញា ។

- ជំងឺរលួយឫស និងដើម

ជាជំងឺដែលតែងតែកើតលើគ្រាប់រុក្ខជាតិជាពិសេសនៅពេលសីតុណ្ហភាពមានសំនើមខ្ពស់ និងមានពពួកមេរោគចាំបំផ្លាញគ្រាប់ ដំណាក់កាលរបស់ដំណាំ ។ វិធានការកំចាត់ គឺប្រើថ្នាំ Captan រឺ Hexocap កំរិត២០-៣០ ក្រាម ក្នុងទឹក ១៥-២០លីត្រ បាញ់មួយសប្តាហ__ម្តង ។ ត្រូវបន្ថយការស្រោចទឹក ។

- សត្វល្អិតចង្រៃ :

មានក្រុមរុយអុជផ្លែ ចៃគ្រប់ប្រភេទ មមៀច មមង់ សត្វអណ្តើកមាស ។ វិធានកាកំចាត់គឺត្រូវកំចាត ស្មៅតាមរងឱ្យអស់ ចំពោះសត្វល្អិតត្រូវចាប់ដោយដៃ ក្នុងករណីធ្ងន់ធ្ងរអាចប្រើថ្នាំគីមីដូចជា Azodrin, Diazinon, Mevinphos, Desice ជាដើម ។

៤- ការស្រោចស្រព

ក្រោយពេលដាំរួចស្រោចទឹកមួយថ្ងៃ ២ដង ។ នៅដំណាក់កាលឪឡឹកចេញផ្កា និងក្តិបត្រូវជីកជាកូនប្រលាយ លើរងនៅចន្លោះជួរនៃរងនិមួយៗ រួចស្រោចដោយបញ្ចូលទឹកទៅក្នុងប្រឡាយនោះដោយក្នុងមួយសប្តាហ៍ ដាក់បញ្ចូលទឹក ២ ទៅ ៣ដង គឺអាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពសំណើមដោយលៃយ៉ាងណាកុំឱ្យដំណាំខ្វះទឹក ។

VI. ការប្រមូលផល

គេអាចប្រមូលផលឪឡឹកបាននៅពេលផ្លែរបស់វាទុំ គឺពេលសាច់ខាងក្នុងប្រែពណ៌សទៅជាក្រហម ផ្កាឈូក ឬ ពណ៌លឿង អាស្រ័យទៅតាមប្រភេទពូជខុសៗគ្នា ។ គេអាចសំគាល់ផ្លែឪឡឹកទុំ ឬមិនទាន់ទុំទៅតាម អាយុកាលរបស់វាដូចជា : ប្រភេទពូជស្រាលទុំក្នុងរយៈពេល ៦៥ថ្ងៃ និងប្រភេទពូជធ្ងន់ ទុំក្នុងរយៈពេល ៩០_៩៥ ថ្ងៃ ក្រោយពេលដាំ ។
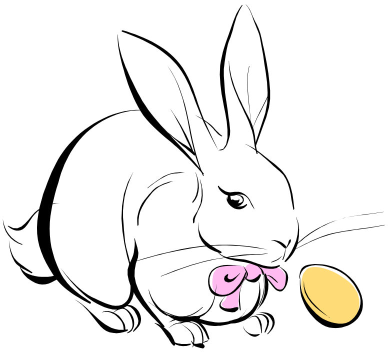
ម្យ៉ាងទៀតគេអាចសំគាល់ដៃក្បែរទងផ្លែស្ងួតដល់ដើមគឺបញ្ជាក់ថា ផ្លែឪឡឹកទុំអាចប្រមូលផលបាន ។ ត្រូវ បេះផ្លែឪឡឹកទុំនៅពេលព្រឹកត្រជាក់ ហើយក្រោយពេលបេះត្រូវទុកផ្លែនៅកន្លែងត្រជាក់ដើម្បីរក្សាទុកឱ្យបានយូរ ។